

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Dlouhodobé sledování změn krajinného prostředí pod vlivem
JETE

Stanislava Poláčková

2006

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Dlouhodobé sledování změn krajinného prostředí pod vlivem JETE“ vypracovala samostatně a použila jen pramenů, které cituji a uvádím v přiložené bibliografii.

V Českých Budějovicích...21.4.2006.....

Polgáková Stanislava

Podpis studenta

Poděkování:

Ráda bych poděkovala RNDr. Emilii Pecharové, CSc. za trpělivý přístup a cenné připomínky při vedení mé bakalářské práce a také mé rodině, která mi byla během studia velkou oporou. Dále mé poděkování patří pracovníci Městského muzea Týna nad Vltavou paní Martině Sudové.

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Fakulta zemědělská
Katedra ekologie
Akademický rok: 2004/2005

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Stanislava POLÁČKOVÁ**

Studijní program: **B4131 Zemědělství**

Studijní obor: **Agroekologie**

Název tématu: **Dlouhodobé sledování změn krajinného prostředí pod vlivem JETE**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Charakteristika krajinného prostředí před výstavbou JETE.

Vyhodnocení významných změn po výstavbě JETE.

Vliv významných změn v souvislosti s JETE na vesnické obyvatelstvo.

Odhad perspektivy vývoje krajinného prostředí.

Anotace

V mé bakalářské práci na téma „Dlouhodobé sledování změn krajinného prostředí pod vlivem JETE“ jsem se zabývala změnou trendu v pěstování zemědělských plodin v okolí Jaderné elektrárny Temelín v letech 1984, 1995 a 2003. Dále jsem se zaměřila na obce, které musely ustoupit výstavbě této elektrárny (jejich historií, počtem obyvatel, zachovanými kulturními památkami, které se nacházejí na tomto území a metodickým postupem při vysídlování těchto obcí). Zabývala jsem se také vlivem JETE na obyvatele žijící v městech či obcích vzdálených do 30 km od elektrárny.

Klíčová slova

anketa, jaderná elektrárna, kulturní památka, lokalita, metodika vysídlení, obce, orná půda, zemědělská plodina

Annotation

In my dissertation "Long – term observation of changes lanscape character influenced by JETE" I followed the change of cultivation field crops around atomic power station in the years 1984, 1995 and 2003. Further I concentrated on villages, which had to make place for this power station (their history, number of poeple, preserved cultural historic buildings, which occur in this area and methodical process of resettlement these villages). I also followed the influence of JETE on poeple living in the cities or villages in distance 30 km from the power station.

Key words

opinion poll, atomic power station, cultural historic building, locality, methodology of resettlement, villages, arable land, field crop

Obsah:

1. Úvod	5 - 6
2. Metodika	7
3. Výstavba Jaderné elektrárny Temelín	8 - 11
3.1. Časový harmonogram výstavby	8
3.2. Výběr lokality pro JETE.....	9
3.2.1. Charakteristika vybrané lokality	9
3.3. Princip Jaderné elektrárny Temelín	10 - 11
3.3.1. Jaderný reaktor	10
3.3.1.1. Reaktor typu VVER 1 000	10
3.3.2. Primární okruh	10
3.3.3. Sekundární okruh	11
3.3.4. Chladicí okruh	11
4. Vodní dílo Hněvkovice – Kořensko	11 - 12
4.2. Vodní dílo Hněvkovice	11
4.2.1. Výstavba Hněvkovické přehrady	12
4.2.2. Účel přehradní nádrže	12
5. Charakteristika obcí na území JETE a Hněvkovické přehrady	12 - 23
5.1. Charakteristika obcí na území Hněvkovické přehrady	12 - 14
5.1.1. Obec Jaroslavice	13
5.1.1.1. Historie obce	13
5.1.1.2. Počet obyvatel a domů	13
5.1.2. Obec Buzkov	13
5.1.2.1. Historie obce	14
5.1.2.2. Počet obyvatel a domů	14
5.1.3. Obec Purkarec	14
5.1.3.1. Historie obce	14
5.1.3.2. Počet obyvatel a domů	15
5.2. Charakteristika obcí na území JETE.....	15 - 23
5.2.1 Obec Temelínec	15
5.2.1.1. Historie obce	15
5.2.1.2. Lokalita obce	16
5.2.1.3. Kulturní památka	16

5.2.1.3.1. Kaplička na návsi	16
5.2.1.4. Počet obyvatel a domů	17
5.2.2. Obec Křtěnov	17
5.2.2.1. Historie obce	17
5.2.2.3. Lokalita obce	17
5.2.2.4. Vzhled obce	18
5.2.2.5. Kulturní památka	18
5.2.2.5.1. Kostel sv. Prokopa	18
5.2.2.6. Počet obyvatel a domů	19
5.2.3. Obec Březí	19
5.2.3.1. Historie obce	19
5.2.3.2. Lokalita obce	19
5.2.3.4. Kulturní památky	20
5.2.3.4.1. Tvrz Vysoký Hrádek	20
5.2.3.4.1.1. Historie tvrze Vysoký Hrádek	21
5.2.3.5. Počet obyvatel a domů	22
5.3.4. Obec Knín a knížecí dvůr Býšov	22
5.3.4.1. Tvrz Býšov	23
5.3.4.1.1. Historie Býšova	23
5.3.4.2. Lokalita obce Knín	23
5.3.4.3. Počet obyvatel a domů	23
6. Památkové hodnoty a výkup pozemků	23 - 25
6.1. Zpráva o rozložení, stavu, hodnotě památkových objektů v sídlech na staveništi JETE ze srpna 1981	23
6.2. Termín vystěhování obcí	25
6.3. Metodický postup při provádění odhadů výkupu a likvidaci nemovitostí	25
7. Průzkum dotčených lokalit a realizace vysídlení obcí	26 - 28
7.1. Průzkum lokalit dotčených obcí o domech a bytech	26
7.2. Realizace vysídlení obcí	27
7.2.1. Oblast Jaderné elektrárny Temelín	27
7.2.2. Oblast vodního díla Hněvkovice	28
7.3. Přemístění drobných staveb	28
8. Přírodní podmínky sledovaného území před výstavbou Jaderné elektrárny Temelín	28 - 36

8.1. Klimatické poměry	28
8.2. Biotopy zájmového území	29
8.3. Geomorfologie území a reliéf terénu	29
8.4. Hydrologie	29
8.4.1. Retenční nádrže	30
8.4.2. Rybníky	30
8.4.3. Podzemní voda	30
8.5. Půda	31
8.5.1. Půdní typy	31
8.5.2. Půdní bonita	31
8.5.2.1. Charakteristika hlavních půdních jednotek	31
8.6. Tektonické poměry a přirozená seismická	32
8.7. Vegetační poměry	32
8.8. Fauna a flóra	32
8.8.1. Fauna	33
8.8.1.1. Výskyt zvláště chráněných druhů	33
8.8.2. Flóra	34
8.9. Rozbor krajiny	34
8.9.1. Plošná skladba	34
8.9.1.1. Lesy	35
8.9.1.2. Louky	35
8.9.1.3. Orná půda	35
8.9.1.4. Krajinářské hodnocení území	35
9. Architektonické a historické památky, archeologická naleziště	36 - 38
9.1. Architektonické a historické památky	36
9.1.1. Osada Knín	36
9.1.2. Osada Křtěnov	36
9.1.3. Osada Březí u Týna nad Vltavou	36
9.1.4. Osada Podhájí	37
9.1.5. Osada Temelínec	37
9.2. Archeologická naleziště	37
9.2.1. Kategorie – mohylová pohřebiště	37
9.2.2. Hradiště	38
10. Výsledky a vyhodnocení sledovaného území	39 - 46

10.1. Změna plochy orné půdy v okolí JETE	39
10.2. Změny zemědělských kultur v okolí JETE	40
10.2.1. Typy zemědělských plodin a jejich procentuální zastoupení	41
10.2.1.1. Charakteristika zemědělských plodin	43
10.3. Terénní mapování vegetace v okolí sledovaného území	44
10.3.1. Vlastní mapování vegetace	44
11. Cíl ankety a hypotézy	47
11.1. Cíl ankety	47
11.2. Hypotézy	47
12. Výsledky ankety	48 - 56
13. Diskuse	57 - 60
14. Závěr	61 - 62
15. Seznam použité literatury	63 - 64
16. Přílohy	65 - 77

1. Úvod

„Člověk a krajina jsou spolu spjati od začátku existence lidstva a bude tomu tak i v budoucnosti, pokud si krajinu nezničíme nebo pokud ji nenecháme zpustnout.“ (5, str.165)

Má bakalářská práce se zabývá srovnáním změn krajinného prostředí před výstavbou a po spuštění Jaderne elektrárny Temelín (JETE).

Proč zrovna toto téma? Téma mé bakalářské práce jsem si vybrala především z důvodu toho, že vlastníme rekreační chatu nacházející se v blízkosti této elektrárny a už od mého dětství jsem byla mou rodinou upozorňována na skutečnost, že na území, kde v nynější době stává jaderná elektrárna, se nacházely obce, které musely výstavbě elektrárny ustoupit. Velice mě zajímala historie těchto obcí, jejich velikost, kde přesně se rozprostíraly a jaký byl jejich vzhled.

Zajímalo mě jak probíhalo vysídlování těchto obcí. Jak asi muselo být lidem, kteří se zde narodili a žili celý život, když jim bylo oznámeno, že obce, kde žijí zmizí z map kvůli výstavbě elektrárny? Je zřejmé, že největší dopad to mělo na starší obyvatele. Asi jen málo lidí si dokáže představit jak bylo těm, kteří zde žili již po více generací, vlastníma rukama a vlastní silou vybudovali své domy a prožívali zde dobré i zlé časy. Obyvatelé obcí dotčených výstavbou elektrárny, se museli v 80. letech pro vždy rozloučit s územím a krajinou, ve které žili. Spousta z nich byla donucena odejít do panelákových bytů ve městě Týně nad Vltavou a nebo v Českých Budějovicích. Jiní začali svůj „nový“ život výstavbou rodinných domů v okolních městech či obcích. Jen malá část se odváží navštívit místa, kde se před pár lety nacházely jejich domy. A proč? Nejspíše pro to, že v nich zůstaly pocity křivdy a lítosti.

Ze šoku z prázdnoty se dostali nejrychleji mladí. Někteří znovu postavili domy a začali psát historii na jiných místech kraje.(7)

Dále jsem se zaměřila na změnu pěstování zemědělských plodin na území nacházející se v blízkosti Jaderne elektrárny Temelín v letech 1984, 1995 a 2003 a se změnou plochy orné půdy.

Náplní mé bakalářské práce je nejdříve seznámení se samotnou elektrárnou Temelín, charakteristikou její vybrané lokality, jejím principem a charakteristikou vodního díla Hněvkovice, která je pro JETE důležitá z hlediska odběru technologické vody pro chlazení kondenzátorů turbín.

Dále jsem se věnovala především historií, lokalitou a počtem zrušených obcí jak na území Hněvkovické přehrady, tak i na území elektrárny Temelín. Mezi obce, které byly

dotčeny výstavbou vodního díla Hněvkovice patří především Jaroslavice, Buzkov a část Purkarce. Na území, kde se nachází jaderná elektrárna jsou to obce Temelínec, Křtěnov, Březí u Týna nad Vltavou, Knín a Podhájí. O obci Podhájí se mi bohužel nepodařilo shromáždit žádné cenné informace.

V další popsané kapitole jsem uvedla přírodní podmínky sledovaného území, kterými jsou například klimatické poměry, tektonická činnost a především skladba vegetačních porostů před zahájením výstavby Jaderné elektrárny Temelín.

Další kapitola je zaměřena na architektonické a historické památky. Jsou to především ty památky, které výstavbou JETE nebyly dotčeny. Jejich hlavní význam v současné době spočívá v tom, že připomínají a ukazují místa, kde se přibližně zničené obce nacházely. Pro některé z nás tyto památky umožňují dostat se do doby, kdy zde nestály tyčící se chladící věže a areál elektrárny, ale obce plné života.

V další části jsem se zaměřila na změnu plochy orné půdy a změnu trendu v pěstování zemědělských plodin v letech 1984, 1995 a 2003 v okolí JETE.

V poslední části mé bakalářské práce jsem se zabývala vlivem JETE na obyvatelstvo, tím jak lidé elektrárnu Temelín vnímají, jaké procento lidí má výhled ze svého obydlí na JETE a jaký dojem tento pohled vyvolává a v neposlední řadě tím jak si myslí, že jsou o elektrárně Temelín informováni. Výsledky jsem získal formou vlastní ankety.

2. Metodika

Metodika mé bakalářské práce spočívala především v tom, že nejvíce času jsem strávila v badatelské místnosti Státního okresního archivu v Českých Budějovicích, nacházející se v ulici Rudolfovská a v archivu Městského muzea Týna nad Vltavou, kde jsem dohledávala informace týkající se obcí Temelínec, Křtěnov, Březí u Týna nad Vltavou, Knín a Podhájí. Informace se týkaly jak historických údajů zmiňovaných obcí (např. první zmínky o těchto obcích), tak i metodiky při jejich vysídlování. Ve zmíněných archivech jsem také získala fotografie obcí před jejich zbouráním.

Další informace jsem získala z internetových stránek týkajících se jak samotné elektrárny Temelín, vodního díla Hněvkovice, tak i charakteristiky obcí i jejich architektonických a historických památek. Dalšími zdroji údajů byla použitá literatura sepsaná v přehledu použité literatury. Výsledky o změně plochy orné půdy a změně trendu v pěstování zemědělských plodin za roky 1984, 1995 a 2003 jsem získal ze závěrečných prací o posuzování vlivu JETE, které vyhodnotila katedra aplikované ekologie Zemědělské fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

Informace o vlivu na obyvatele žijící v blízkosti JETE, jejich pocitu při pohledu na JETE a jejich míře informovanosti, jsem získala formou vlastní ankety. Dotazník jsem předložila k vyplnění obyvatelům měst vzdálených do 30 km od JETE tj. České Budějovice, Bechyně, Rudolfov a Boršov nad Vltavou, do míst vzdálených od 16 km do 25 km tj. Hluboká nad Vltavou a Protivín, do oblastí od 6 km do 15 km tj. město Zliv, obce Doubrava, Hosty, Purkarec, Pašovice, Chlumeč, Koloděje nad Lužnicí, Munice a Chrástky, posledním okruhem byly obce nacházející se do vzdálenosti 5 km od elektrárny tj. Lhota pod Horami, Dříteň, Nákří, Temelín, Sedlec a město Týn nad Vltavou. Vybrané odpovědi měly dotazovaní lidé zaškrtnout a u vybraných otázek mohli dopsat svůj vlastní názor. Zpracování výsledků ankety do grafů bylo realizováno tabulkovým procesorem Microsoft Excel 97. K výslednému zpracování bylo možné použít 89 vyplněných anket (100%) od cílové skupiny, kterou představovali lidé žijící v okruhu do 30 km od JETE.

3. Výstavba Jaderné elektrárny Temelín

3.1. Časový harmonogram výstavby

- únor 1979 – vydán investiční záměr stavby JETE (Jaderná elektrárna Temelín)
- 1981 – vydán dodatek investičního záměru stavby JETE v lokalitě obce Temelín
 - uzavřena dohoda mezi Československem a Sovětským svazem o výstavbě JETE
- zahájena stavba hotelové ubytovny
- 1982 – sepsána dohoda se Sovětským svazem o rozšíření stavby o další dva bloky
- 1983 – zahájeny přípravné práce na staveništi JETE
- 1984 – obhájěn Technický projekt
 - zpracován projektový úkol 1. a 2. bloku JETE
- 1985 – zahájena stavba III – přípravné práce na staveništi, odvedení dešťových a průmyslových vod
 - vydáno územní rozhodnutí
- říjen 1985 – zahájena stavba IV – zásobování průmyslovou vodou
- 1986 – zpracován úvodní projekt IV stavby – 1. a 2. bloku JETE
- listopad 1986 – vydána stavební povolení IV stavby
- únor 1987 – zahájena výstavba provozních objektů
- říjen 1988 – dostavěna první chladicí věž
- 1989 – 1990 – úvahy o pokračování výstavby
- 1990 – pozastaveny práce na 3. a 4. bloku reaktoru
 - vláda rozhodla o dostavbě 1. a 2. bloku
 - kvalifikace výběru staveniště
 - kontrola činnosti při výstavbě a přípravě budoucího provozu – Mise Pre OSART MAAE (prověrka Mezinárodní agentury pro atomovou energii sídlící ve Vídni)
- 1991 – Mezinárodní audit bezpečnostních, projekčních, výstavbových a ekonomických aspektů JETE
- 1992 – následná kontrola Mise Pre OSART MAAE
- 10. března 1993 – vládou schválena dostavba JETE
- květen 1993 – podepsán kontrakt s firmou Westinghouse (WEC) o dodávce řídicího systému a paliva
- říjen 1993 – vláda souhlasila s poskytnutím záruk na související půjčku
- 1994 – podepsány smlouvy s WEC na systém rad. monitorování
 - schůzka konzultantů ke změnám projektu VVER 1000 JETE ve Vídni
- 1996 – kontrola požární bezpečnosti JETE
 - kontrola bezpečnosti projektu a provozu JETE s reaktora VVER 1000
 - proběhla zkouška turbíny 1. bloku na cizí páru
- květen 1997 – 1. dodávka jaderného paliva na JETE od firmy WEC
- 5. srpna 1997 – stanoveno rozhodnutí SÚJB (Státní úřad pro jadernou bezpečnost) pásmo havarijní připravenosti na 13 km
- 29. ledna 1998 – nové vedení ČEZu a.s. potvrdilo dostavbu JETE
- 22. ledna 2000 – zahájen ostrý provoz systému fyzické ochrany na JETE
- 24. dubna 2002 – nastartování reaktoru 1. bloku po dvouměsíční revizi (23)

3.2. Výběr lokality pro JETE

Výběru lokality v dané oblasti předcházelo vyhodnocení mnoha variant, které provedl TERPLAN (Státní ústav pro územní plánování) již pro potřeby investičního záměru. V užším výběru byla posuzována také staveniště Dubenec a Temelín, která vyhovovala nejlépe z hlediska geologie tak i seismicity. V konečném hodnocení padla volba pro území Temelín. Důvodem bylo splnění požadavku na usazení všech hlavních objektů na jednotném skalním bloku, který není narušen tektonickou poruchou ve formě zlomu, což jsou posuny a zlomy v rámci zemské kůry,

3.2.1. Charakteristika vybrané lokality

Pro výstavbu Jaderné elektrárny Temelín bylo vybráno území v českobudějovickém okrese. Tato lokalita se nachází přibližně 5 km od obce Temelín, 5 km jihozápadně od města Týn nad Vltavou a 25 km od města České Budějovice. Vybrané místo leží v nadmořské výšce 510 metrů nad mořem. Volba tohoto území má podle Mezinárodní agentury pro atomovou energii se sídlem ve Vídni (MAAE – Application of Microearthquake Surveys in Nuclear Power Plant Siting) vhodné podmínky, jako jsou například geologie (prostor hlavních objektů se nachází na jednotném geologickém bloku s výskytem nespojitosti místního významu, které nemají ráz významných poruch a neporušují kontinuitu hlavního staveniště), seismická (v zájmové lokalitě se nevyskytla ohniska otřesů s intenzitou v epicentru rovnou nebo vyšší než 3° MSK-64), meteorologie (málo pravděpodobný výskyt tornád, maximální náraz tisíciletého větru 56 m/s) a nebo hydrologie (areál leží na rozvodnici drobných povodí, hladina podzemní vody kopíruje morfologii terénu).(4, 25)

Hlavní staveniště elektrárny, na kterém bylo situováno vše od objektů výrobního bloku až po podrobnější inženýrsko-geologický průzkum, se nachází v prostoru vymezeném obcemi Temelín, Křtěnov, Břeží, Podhájí, Knín a Temelínec.

JETE je situována na pozemcích o rozloze 143 ha, které jsou majetkem ČEZ, a. s.. Oplocená plocha zaujímá přibližně 123 ha. Mimo tuto plochu se ještě k tomu nachází v blízkosti elektrárny samostatná stavba transformovny 400/110 kV. V oblasti vyvolaných a s tím souvisejících investic bylo nutné zajistit výstavbu vodohospodářských staveb jako pro Temelín velice důležité vodní dílo Hněvkovice. Tato vodní nádrž leží na řece Vltavě a zajišťuje zabezpečení technologické vody a čistírny odpadních vod. Dále bylo nutné vybudovat zázemí pro zaměstnance JETE včetně technické vybavenosti a služeb, dopravní

stavby a další.

Do vzdálenosti 10 km od JETE se nenacházejí žádné výškové body. Severozápadním směrem od vlastní stavby elektrárny se rozprostírá rozsáhlý komplex lesů.

3.3. Princip Jaderné elektrárny Temelín

3.3.1. Jaderný reaktor

„K řízenému uvolňování jaderné energie slouží jaderné reaktory“. Zde je udržována a řízena probíhající štěpná reakce uranu. „První reaktor tohoto typu byl spuštěn 2. prosince 1942 v Chicagu pod vedením Ernica Fermiho.“(3, str. 8)

Princip reaktoru byl svým způsobem značně jednoduchý. „Ostatně úplně první reaktor byl vytvořen samotnou přírodou již před dvěma miliardami let. V horninovém masívu, nacházejícím se v lokalitě Oklo v africkém státě Gabun, se uran a voda vyskytovaly v tak příznivém množství a poměru, že došlo ke stejné reakci, jaká probíhá v dnešních reaktorech.“(3, str. 9)

3.3.1.1. Reaktor typu VVER 1 000

Reaktor VVER (vodovodní energetický reaktor) 1 000 náleží k nové generaci tlakovodních reaktorů, charakterizovaných velkým výkonem, otevřenou aktivní zónou, malým počtem chladících smyček velké světlosti, zvýšeným stupněm spolehlivosti a bezpečnosti. Jeho řešení odpovídá celosvětovému trendu vývoje tlakovodních reaktorů. Jaderná elektrárna Temelín je vybavena reaktorem typu VVER 1 000 o tepelném výkonu 3 000 MW.

Aktivní zóna, kde probíhá štěpná řetězová reakce, je nejdůležitější částí reaktoru, zde vzniká velké množství tepelné energie.(3)

3.3.2. Primární okruh

„Primárním okruhem nazýváme v jaderné elektrárně soubor zařízení, ve kterém se jaderná energie mění na tepelnou. Celý okruh je vyroben z oceli a je neprodyšně oddělen od okolního prostředí stěnami železobetonové ochranné vrstvy.“ (3, str. 12)

Srdcem primárního okruhu je jaderný reaktor. Důležitou součástí primárního okruhu je také kondenzátor objemu. Jeho úkolem je regulovat tlak chladícího media v primárním

okruhu a udržovat ho na hodnotě 15,7 Mpa. Za tohoto tlaku se voda v primárním okruhu nemůže při provozní teplotě 320°C začít vařit.(3)

3.3.3. Sekundární okruh

„V sekundárním okruhu se přeměňuje tepelná energie páry na energii elektrickou.“

Cyklus vody a páry je zde uzavřený. (3, str. 17)

3.3.4. Chladicí okruh

„Chlazení kondenzátorů je zajištěno prostřednictvím okruhu chladících věží. Chladicí voda se v titanových trubkách kondenzátorů ohřívá na teplotu kolem 30°C a v chladících věžích je prouděním vzduchu předáváno do atmosféry.“(3, str. 19)

Temelínské chladicí věže jsou vysoké 155 m a mají tvar rotačního hyperboloidu.(3)

4. Vodní dílo Hněvkovice - Kořensko

4.1. Soustava vodních děl Hněvkovice – Kořensko

Vodní dílo Hněvkovice-Kořensko zajišťuje zdroj technologické vody pro zabezpečení chodu JETE a umožňuje maximální homogenizaci tekutých odpadů z JETE v říční vodě Vltavy. Také využívá hydroenergetický potenciál (část celkového potenciálu využitelná k výrobě elektrické energie) řeky Vltavy v délce 28,6 km toku a zabezpečuje odstranění hygienických závad v městské aglomeraci Týna nad Vltavou, vzniklých kolísáním hladiny z nádrže vodního díla Orlík. Nejen kromě bezpečnostních opatření se tato soustava vodních děl stará i o možnosti rozšíření rekreačního území. Zajišťuje stabilizaci průtoku v délce 29 km a umožňuje splavnění řeky Vltavy.(10,27)

Celé vodní dílo Hněvkovice – Kořensko je rozčleněno do ucelených částí, stavebních objektů a provozních souborů. (10)

4.2. Vodní dílo Hněvkovice

Hrázový profil vodního díla je v říčním kilometru 210,390 Vltavy. Inženýrsko-geologický a hydrogeologický průzkum provedl podnik Stavební geologie Praha. Přehradní profil je na skalním podkladě. Pokryv tvoří svahové hlinitokamenité suti, přecházející do balvanitých sutí

až rozvolněného skalního podkladu, který se nachází asi 2,5 m pode dnem řeky.

4.2.1. Výstavba Hněvkovické přehrady

Přehradní nádrž Hněvkovice byla vystavena na řece Vltavě nedaleko vlastní stavby Jaderné elektrárny Temelín. Její výstavba trvala od roku 1986 do roku 1992. Délka vodního díla je přibližně 15 km proti proudu řeky. Betonová hráz přehrady je vysoká 16,5 m a dlouhá 191 m. Součástí hráze jsou tři přelivy dlouhé 12 m a také plavební komora. Nádrž za hrází má rozlohu 312 ha a zadržuje se v ní 22 mil. krychlových metrů vody. Přes přehradní hráz vede silnice z Týna nad Vltavou do obce Temelín. Při výstavbě této přehrady byly zatopeny obce Jaroslavice, Pardovice, Buzkov a část Purkarce.(28)

4.2.2. Účel přehradní nádrže

Jedním z hlavních důvodů výstavby vodního díla Hněvkovice bylo zajištění zásobování JETE technologickou vodou pro chlazení kondenzátorů turbín. Voda je vedena dvěma potrubními trasami do vodojemu v areálu elektrárny. Požadovanou kvalitu vody zaručují čističky odpadních vod na horním toku Vltavy, jako je především Větrný, Český Krumlov a České Budějovice. Nádrž také slouží k využívání hydroenergetického potenciálu ve vodní elektrárně.(10,28)

5. Charakteristika obcí na území JETE a Hněvkovické přehrady

5.1. Charakteristika obcí na území Hněvkovické přehrady

Roku 1990 se ocitly obce Jaroslavice, Mlýn Buzkov a část Purkarce pod hladinou vod Hněvkovické přehrady. Dalšími obcemi, které byly ovlivněny výstavbou této přehrady jsou Pardovice, Březí samoty a část Hluboké nad Vltavou.

5.1.1. Obec Jaroslavice

Obr. 1. Pohled na obec Jaroslavice

5.1.1.1. Historie obce

Obec se nacházela přibližně 13 km od města Hluboká nad Vltavou na levém břehu řeky Vltavy a tři kilometry severně pod Purkarcem.

První zmínky pocházejí z roku 1360, ty se však vztahují jen k tvrzi. Samotná obec Jaroslavice byla založena až roku 1382. Roku 1849 se obec osamostatnila. Nacházela se zde škola, která byla ve vsi postavena v roce 1935. Pod Jaroslavici byla malá chatová osada se 14 rekreačními chatami.(26)

5.1.1.2. Počet obyvatel a domů

V roce 1935 měla obec Jaroslavice 37 domů a 195 obyvatel.(26)

5.1.2. Osada Buzkov

Obr. 2. Pohled na mlýn Buzkov

(Zdroj: Městské muzeum v Týně nad Vltavou)

5.1.2.1. Historie osady

Osada Buzkov se rozkládala na levém břehu Vltavy dva kilometry severně pod Purkarcem. Buzkov, nebyl považován přímo za obec, ale za svobodnický statek, později pak za mlýn Buzkov. Roku 1716 přešel koupí v majetek knížete Adama Františka ze Schwarzenberka od dědiců Kropáckovských. (26)

5.1.2.2. Počet obyvatel a domů

Osada měla celkem šest usedlostí včetně mlýna a pastoušky. (26)

5.1.3. Obec Purkarec

Obr. 3. Pohled na obec Purkarec

(Zdroj: <http://www.vltavan.cz/pages/Vltavan.Purkarec-obec.htm>)

5.1.3.1. Historie obce

První zmínky pocházejí již z doby bronzové (polovina druhého tisíciletí př. n. l.). Poprvé se s touto obcí shledáváme v roce 1352 pod názvem Purchhare, lze se však domnívat, že obec vznikla v průběhu kolonizace – osidlování prováděné na hlubockém panství. Purkarec patřil po celou feudální dobu k hlubockému panství a tvořil významné středisko schwarzenberského revíru. Hlavní obživou obyvatel Purkarce v celé jeho historii bylo zemědělství, práce v lesích a plavení dříví po Vltavě. K roku 1490 se v Purkarci připomínají dva mlýny - na levém břehu řeky a mlýn na Malé straně tzv. pustý. Purkarec zpočátku byl uváděn stále jako městečko až do roku 1706. Od té doby se Purkarec označoval důsledně jako ves. Ztráta označení městečka

však neznamenal změnu ve zprávě. Obec se osamostatnila v roce 1849. Od roku 1989 je obec součástí města Hluboká nad Vltavou.(26)

Tato obec se od ostatních liší tím, že byla zatopena jen částečně. Zbořena a zatopena byla zástavba na pravém břehu řeky a na nábřeží pod kostelem, tedy přibližně jedna třetina obce.

5.1.3.2. Počet obyvatel a domů

Nejvíce obyvatel, 750 lidí, žilo v Purkarci v roce 1880 v 64 domech. Značný úbytek nastal po II. světové válce, kdy mnozí obyvatelé odešli v rámci osídlování do pohraničí. Po prvním poválečném sčítání obyvatel v roce 1950 žilo v Purkarci 385 osob ve 115 domech.(26)

5.2. Charakteristika obcí na území JETE

5.2.1 Obec Temelínec

Obr. 4. Kaple na návsi v obci Temelínec

(Zdroj: Městské muzeum v Týně nad Vltavou)

5.2.1.1. Historie obce

První zpráva o této obci pochází již z roku 1372. Obec byla dříve nazývána například „Templin Bohemicali minor“ roku 1406, „in Temeline Majori et Minori“ roku 1454. V pramenech je uváděna ve vztahu k Temelínu jako Menší Temelín. Samotná obec Temelín byla v té době označována za Temelín Německý či Větší. Současný název této obce byl poprvé užít až v roce 1542 a je používán až dodnes.(12)

Jedna část obce patřila k Vlhlavům a později roku 1548 patřil Temelínec ke Dřítňi. Druhá část Temelínce – jako část Knína a Sedlce s dvorem – patřila v roce 1496 k hradu Cuknštejnu

(pozdně gotická stavba z 15. století). „Za Nebřehovských z Nebřehovic, kteří drželi Vysoký Hrádek v obci Březí v letech 1526 – 1556, přibyla k němu část Temelínce, která se u něho dočkala zániku vrchnostenského zřízení.“(12)

V roce 1654 měla obec Temelínec „jen“ tři správní střediska a to Hlubokou nad Vltavou, Vysoký Hrádek a Chřešřovice. V roce 1675 získali Radomilice i s Temelíncem Schwarzenbergové a připojili je k Hluboké nad Vltavou. „Od té doby až do roku 1849 patřila část Temelínce k Hluboké nad Vltavou a druhá část k Vysokému Hrádku. V roce 1945 byl ustanoven první národní výbor a vznikla samostatná obec. Obec měla v roce 1840 22 domů a 165 obyvatel, v roce 1921 čítala 25 domů a 137 obyvatel. Správou okresního soudu spadala pod Týn nad Vltavou a farou do Křtěnova.“(12)

5.2.1.2. Lokalita obce

Temelínec byl vzdálen asi 1,5 km směrem na jihovýchod od obce Temelín. Obec se rozkládala na svazích mělké úžlabiny, kde protékal úzký potok. Na něm byla vybudována zanedbaná soustava vodních nádrží, zřejmě nevelkých rybníků, v nichž byly úrovně hladiny regulovány stavidly. Soustava drobných rybníků u Temelínce a Temelína byla napojena na Bílý potok, který patří do povodí Blanice.

5.2.1.3. Kulturní památka

5.2.1.3.1. Kaplička na návsi

Kaplička byla jednoduchá drobná stavba z pálených cihel a na severní straně věže byl zapsán letopočet její výstavby - 1937.(15)

Tvar zděné budovy i věže byl hranolovitý. Do kaple se vstupovalo dvoukřídlými dveřmi s lomeně klenutým nadpražím. Další částí kapličky byla klenutá loď s valenou klenbou. „Okenní otvory byly klenuty lomeně. Plochy průčelí kaple byly rámovány lizénovými pásy (plochý pás členící a zdobící zeď).“(4,15, str. 3)

Zdivo bylo cihlové na kamenném základě. Zastřešení věže bylo stanové a loď měla střechu sedlovou.

„Architektonická hodnota byla průměrná, památková hodnota mizivá. Objekt se uplatňoval jako působivá dominanta severní části návěsího prostoru.“(15, str. 3)

5.2.1.4. Počet obyvatel a domů

Obec Temelínec, podle průzkumu z února roku 1981, čítala 21 domů, z toho bylo 15 trvale obydlených a 6 trvale neobydlených.(11)

Podle jmenovaného průzkumu zde žilo 25 obyvatel, z toho bylo 15 důchodců a deset pracujících, kteří museli za prací vyjíždět nejčastěji buď do města Týna nad Vltavou nebo do Českých Budějovic, popřípadě měli možnost pracovat v JZD 1. Máj sídlící v Březí u Týna nad Vltavou.(11)

5.2.2. Obec Křtěnov

Obr. 5. Pohled na obec Křtěnov

(Zdroj: Městské muzeum v Týně nad Vltavou)

5.2.2.1. Historie obce

První osídlení této osady je doloženo z roku 1621. (15)

5.2.2.3. Lokalita obce

Obec se rozkládala na táhlém hřebetě, kudy vedla cesta na Březí. Ta klesala západním směrem do údolí, v němž se nacházela další část vsi, směřující od jihu k severu. (15)

5.2.2.4. Vzhled obce

Východní část obce na vrcholu obsahovala nejdůležitější objekty z historického hlediska a to školu, kostel, zvonici, márnici, faru a mimo to ještě hřbitov s několika hodnotnými náhrobními kameny. Před branou hřbitova, kostelem a zvonicí vytvářela zástavba s farou,

školou a dalšími budovami drobný veřejný prostor, který byl považován za náves. Údolní část obce se na severní straně původně volně rozevírala do krajiny směrem k cestě do Temelína a do Týna nad Vltavou. Tato cesta byla zrušena ještě před výstavbou elektrárny Temelín. Stavbou mladších stavení vznikl jakýsi prostor s rybníčkem a ani v tomto případě se nejednalo o pravou náves. Vznikla zde stavba s velkou architektonickou a historickou hodnotou - kostel svatého Prokopa.(15,17)

5.2.2.5. Kulturní památka

5.2.2.5.1. Kostel sv. Prokopa

„Kostel sv. Prokopa je jednolodní stavba s trojboce zakončeným presbytářem, s obdélnou sakristií na severní straně a se vstupní předsíní na západní straně.“ (15, str. 4)

Kostel stojí na návrší nad vesnicí. „Průčelní plochy lodi jsou nečleněné. Na severní straně je situován mírně hrotitý portál s bohatě profilovaným ostěním. Jednokřídlé dveře jsou s jednoduše kovanými závěsy. Okna jsou půlkruhová s hrotitě klenutými záklenky. Do sakristie (vedlejší chrámová místnost, v níž se uchovávají bohoslužebné předměty) se vstupuje dveřmi s kamenným pravoúhlým ostěním s nadpražním světlíkem. Vstupní předsíň na západě, je v průčelí opatřena prolamovaným štítem, který nese keramické polévané vázy. Uprostřed stropu je kruhové štukové zrcadlo.“ (4, 15 str. 4)

Na straně hlavního vstupu je situována dřevěná kruchta, což je vyvýšený prostor pro varhany, zpěváky a hudebníky. V severovýchodním koutě lodi se nachází točivé schodiště, vestavěné kruhovým pláštěm do prostoru lodi kostela.(15)

„Presbytář je sklenut valeně, s trojbokými lunetami s nepatrnými náznaky hřebínků.“ (4, str.4)

V severní stěně je osazeno gotické kamenné sanktuárium (církevní svatostánek) s trojúhelným štítkovým vyvrcholením, podložené znakem s erbovními ptáky. „K presbyteriu přiléhá sakristie s valenou lomenou klenbou.“(4, 15, str.4)

Kostel vznikl jako gotická stavba, vybudována patrně na konci 13. století. „Barokní přestavba byla provedena kolem roku 1700. Byla provedena úprava interiéru, okna lodi a klenba presbytáře. Hlavní oltář v závěru kostela je novogotický. Ostatní vybavení staršího data bylo odstraněno, včetně barokního oltáře, který stával u severní zdi a rozpadl se. Ke kostelu přiléhá hřbitov s množstvím litých náhrobních křížů a s obřadní síní novodobého charakteru.“ (15, str.5)

5.2.2.6. Počet obyvatel a domů

Podle průzkumu z února roku 1981 čítala obec Křtěnov 50 domů, z toho 40 domů bylo trvale obydleno a deset trvale neobydleno. Tento průzkum se vztahoval pouze na domy s popisnými čísly. Byly zde zjištěny bytové jednotky v rozsahu 1 + 1, 1 + 2, 1 + 3 a 1 + 4. Ze dne 30. 11. 1978 zde byly zaznamenány tři chatové objekty.(11,14)

V roce 1981 měla obec 141 obyvatel, z toho bylo 30 dětí či studentů, 44 důchodců a 67 pracujících, 19 pracujících na místě a 48 dojíždějících za prací buď do města Týna nad Vltavou a nebo do Českých Budějovic.(11)

5.2.3. Obec Břeží

Obr. 6. Pohled na návěs v obci Břeží
(Zdroj: Městské muzeum v Týně nad Vltavou)

5.2.3.1. Historie obce

Obec Břeží je zmiňována v listinách z roku 1362 a to pod názvem Brzyezie.(18, str. 2)

5.2.3.2. Lokalita obce

Ves byla rozložena v mělkém dolíku, jehož svahy stoupají všemi směry pozvolně. Jen na severní straně je tvar terénu členitější. Na severozápadní straně se rozkládá tvrz Vysoký Hrádek s hospodářským dvorem. Více méně je to izolovaná stavba, která vykazovala dominantní postavení obce. Vesnice byla rozložena po obvodu návsi ve tvaru nepravidelného trojúhelníka.(18)

5.2.3.4. Kulturní památky

5.2.3.4.1. Tvrz Vysoký Hrádek

„Hrádek je patrová budova se dvěma křídly a věžovitě vyvýšenou střední částí. Střechy krajních křídel jsou valbové, věž je zakryta stanově.“(18, str. 4)

Vstupní prostor má valenou eliptickou klenbu s pětibokými lunetami. V severovýchodním křídle jsou dva valeně klenuté prostory s téměř půlkruhovým průběhem klenby a místnost se štukovým rámem po obvodu stropu.(18)

„Sklepní prostory jsou vesměs z lomového kamene, valeně elipticky zaklenuté, omítané, prolomené trojbokými lunetami. V severní části jihozápadního křídla je situována bývalá kaple svaté Anny s ornamentální štukovou dekorací v nadpraží vstupního otvoru.“(18, str. 4)

Je zde také krov, který je konstruován jako ležatá stolice s rozpěrami. „Na jižní straně navazuje na budovu brána, ukončená atikou (nízká zeď nad hlavní římsou) ve tvaru cimbuří. Na východní straně je situován vstup do předsíně, otevírající se ze dvora půlkruhově klenutým otvorem.“(4, 18, str. 5)

Rozlehlý dvůr téměř čtvercového rozměru je vymezen dvěma křídly bývalými chlévy, třetí strana je uzavřena stodolou. Vnitřek chlévů je opatřen stájovými klenbami. Štít na severní straně nese letopočet 1896. Ze stejné doby pochází i stodola na jižní straně dvora.(18)

„Zámek zvaný Vysoký Hrádek, původně renesanční, nese nad vchodem znak Malovců z Malovic z roku 1805. Letopočet pravděpodobně udává datum rozsáhlé přestavby.“(18, str.5) Objekt byl přestavován v době baroka a zvláště pak v 19. století. Další úpravy byly prováděny průběžně. Stavba je ochuzena o zajímavé architektonické prvky, které patrně vzaly za své při opakovaných přestavbách a také za doby čtyřiceti let, kdy byl Hrádek ponechán v naprostém nezájmu obecního úřadu a stavba chátrala.(11,18)

Obr. 7. Průřez zámku Vysoký Hrádek (25)

(Zdroj: <http://www.energetik.cz/hlavni.html>)

5.2.3.4.1.1. Historie tvrze Vysoký Hrádek

„V historických záznamech se hovoří, že vladycký dvůr a později i tvrz vybudovali páni ze Březí, kteří pocházeli ze dvora Knín a Býšov. První zpráva hovoří o Albertu ze Březí, který zemřel v roce 1367. V období pohusitském, poté, co rod Vladyků z Březí vymřel, zdědili tvrz Hrádek jim příbuzní vladykové z Býšova. Kolem roku 1520 získali Hrádek i s okolními vesnicemi bratři Jan a Mikuláš Rendlové z Úšavy a od nich jej v roce 1526 koupil Jan Nebřehovský z Nebřehovic.“ (24)

Ve vlastnictví Nebřehovských zůstalo panství až do roku 1556, poté byla tvrz prodána rytíři Zikmundu Malovci. „Zikmundem nastoupil v držení Hrádku rod, jenž ho pak vlastnil až do 19. století. Malovci byli původně zemanský rod pocházející z Netolicka, jenž se však již v předhusitské době rozrodil v několik větví.“ Zikmund zemřel roku 1577. Při dělení otcovské pozůstalosti získal Hrádek mladší syn Pavel Malovec a po jeho smrti pak na staršího bratra Václava Malovce. Václav byl známou postavou tehdejšího života a žil v přátelských vztazích s Petrem Vokem. Zemřel roku 1617 a roku 1616 postoupil tvrz Hrádek i s okolními vesnicemi své tetě Anně Benedové jako vdovské zaopatření.(24)

František Malovec, který zemřel roku 1842, byl posledním Malovcem vlastnící zámek. Po rodě Malovců jsou vlastníky tvrze Vysoký Hrádek manželé Hirschovi a to až do roku 1882, kdy byl prodán manželům Wenzelovým.(24)

V roce 1925 koupil vysokohrádecký velkostatek František Hromádka, o rok později Hedvika Šulcová a Antonín Hynek, každý polovinu. „Ani ti ho nedrželi dlouho a v roce 1927 ho získali manželé František a Antonie Zahradníkovi. K velkostatku tehdy patřily zámek s parkem, lihovar, obchodní zahradnictví a 354 ha půdy. V roce 1933 prodal pan Zahradník Vysoký Hrádek panu Ing. Václavu Divišovi s chotí Jindřiškou, záhy poté se uskutečnily na zámku poslední stavební úpravy. Po odchodu Divišových se stal Vysoký Hrádek spolu s 50 ha půdy majetkem státu. Došlo ke značné devastaci statku a zámku a zejména devastaci parku a zahradnictví, které bývalý majitel Diviš obnovil. Pro necitlivost správy statku byl tento památkový objekt vyřazen ze seznamu památek.(24)

Teprve roku 1987 památkáři spolu s Městským muzeem v Týně nad Vltavou opravili konstrukci a na střechu zámku dali novou krytinu. Předpokládali, že by tam umístili depozitář pro týnské muzeum. Zámek se však po opuštění JZD v letech 1986, které zde mělo umístěno závodní kuchyni, kanceláře a byla zde také mateřská školka, stal místem návštěv různých vandalů, takže muzeum muselo od svého záměru upustit. Zámek před zničením zachránila kupní smlouva uzavřená v roce 1994 mezi akciovou společností ČEZ a potomky posledních majitelů Divišových, kteří objekt získali v restituci zpět. Zámek po rozsáhlé

stavební rekonstrukci začal od října 1997 opět sloužit veřejnosti jako informační středisko temelínské elektrárny.“(24)

5.2.3.5. Počet obyvatel a domů

Podle průzkumu z února roku 1981 čítala obec 66 domů z toho 55 trvale obydleno a 11 trvale neobydleno. Ze dne 30. 11. 1978 zde byly zaznamenány dva chatové objekty.(11,15)

Počet obyvatel z roku 1981 činil 252 lidí, z toho 69 studujících nebo dětí, 51 důchodců, pracujících příležitostně v místním JZD 1. Máje a 132 pracujících, z toho 59 pracujících na místě a 73 dojíždějících za prací do Týna nad Vltavou a nebo do Českých Budějovic.(11)

5.3.4. Obec Knín a knížecí dvůr Býšov

5.3.4.1. Tvrz Býšov

Obr. 8. Tvrz Býšov

(Zdroj: <http://www.vltavan.cz/pages/Vltavan.Purkarec-obec.htm>)

Nedaleko obce Knín se nachází knížecí dvůr Býšov, kdysi vladycké sídlo, z jehož tvrze zbyla pouhá věž 20 m vysoká s 1,5 metrů širokým zdivem.(19)

5.3.4.1.1. Historie Býšova

První zmínka o rodu Býšovců pochází ze 14. století. Na počátku 16. století je tento rod velice rozvětvený. Při velikém rozvětvení rodu bylo dědictví potomků velmi skromné, neboť se rozdělilo na rovné díly mezi sedm členů. Roku 1574 se dělili čtyři dědici o tvrz i samotnou vesnici a společně se starali o sladovnu, pivovar a další. V roce 1615 jsou Býšovci již jako

obyvatelé vsi a tvrz náležela Hluboké nad Vltavou a tím spadala do moci Schwarzenbergů.

Pozemkovou reformou v roce 1919, byl dvůr přidělen majiteli panu Vladimíru Sailerovi o výměře přibližně 100 ha.(19)

5.3.4.2. Lokalita obce Knín

Obec Knín se nacházela přibližně devět kilometrů jihozápadně od města Týna nad Vltavou při tehdejší hlavní silnici do Českých Budějovic.(19)

5.3.4.3. Počet obyvatel a domů

Z července roku 1982 se v obci Knín nacházelo přibližně 18 domů a v roce 1978 zde byly zaznamenány dva chatové objekty. Z července roku 1982 zde bylo evidováno 54 obyvatel. (11, 14)

6. Památkové hodnoty a výkup pozemků

6.1. Zpráva o rozložení, stavu, hodnotě památkových objektů v sídlech na staveništi JETE ze srpna 1981

Vedoucím tohoto projektu byl pan Jaroslav Vajdiš ze Státního ústavu pro rekonstrukce památek měst a objektů, sídlící v Praze.

Zpráva byla provedena jako příprava k určení rozsahu a hloubky dokumentace kulturních památek a jejich možné záchrany. Byly zde zahrnuty především architektonické památky, krajinné a přírodní prvky, které by mohly výstavbou JETE zaniknout nebo bude snaha o jejich přemístění na vhodné místo.

V roce 1980 vznikl přípravný průzkum osídlení krajiny na staveništi Dubenec – Malovice – Jemna. Bylo rozhodnuto přesunout Jadernou elektrárnu Temelín do prostoru jižně od obce Temelín. S tím souvisela nutnost opakovat průzkum.

Pro vlastní staveniště JETE bylo vybráno území nacházející se na území obcí Temelínec, Křtěnov, Březi. Zde vznikaly v roce 1981 přípravné fáze Jaderné elektrárny Temelín. Krajinářský průzkum probíhal v celém rozsahu v první fázi v roce 1981. Současně probíhal archeologický průzkum předpokládající totální likvidaci biologického prostředí zaniknutí všech charakteristik sídel a krajiny.

Při hodnocení typologie zastavěných obcí Temelínec, Křtěnov a Březí bylo třeba konstatovat, že zde stávající stavby spadají do jihočeského stavebního regionu. S ním se přiřazovaly do nejvyspělejších projevů vesnické stavební kultury u nás – selského baroka, které je charakteristické mohutnou selskou usedlostí a bohatě zdobenými štíty. Výzdoba štítů je velmi rozmanitá, zatímco půdorys u těchto staveb bývá zpravidla obdélníkový, orientovaný kratší stranou na náves. Architektonická ústrojenství neoplývala ornamentálním dekorem, ale nacházela se zde zajímavě řešená skladba interiérů prostorové skladby. Pozornost patřila především sýpkám se dvěma až třemi podlažími. Horní podlaží bylo zpravidla vestavěno do půdního prostoru a opatřeno roubenou klenbou s izolací. Prostory sýpek uzavíraly kamenné štíty, vnitřní prostory byly větrány střílnovými otvory, obezděnými známým způsobem cihel. Chybí kamenné pozdně goticky či renesančně utvářené portály. Stropy sklepů byly lomové, stropy nad přízemním prostorem trémové s borovými stropnicemi.(6,15)

V materiálu těchto stavbiček bylo použité lomové zdivo promícháno s ručně vyrobenými cihlami, pálenými a obsahujícími zrnitou hlínu. Rozměry cihel se pohybovaly od 5,5 až 6 centimetrů. Tyto prvky se vyskytovaly v technologickém stavebnictví 16. století.

Ustrojené objekty byly výsledkem výstavby vesnic po devastacích třicetiletou válkou.(15)

V obcích Temelínec, Křtěnov a Březí chyběly doklady dřevěného stavebnictví. Objekty prodělávaly pravidelné přestavby, modernizace nebo byly nahrazovány stavbami novými. V roce 1837 byl v obci Březí větší podíl staveb zděných a v obci Křtěnov byl podíl téměř vyvážen.

Mezi hodnotné prvky byly zařazeny i ohradní zdi, vjezdové brány a branky. Nejstarší ohradní zdi byly z kamene a s drnovým krytím.(15)

Dominantní postavení v obci Březí měla tvrz Vysoký Hrádek na významných bodech terénu. V obci Křtěnov to byl a neustále je kostel sv. Prokopa dominující v dálkových pohledech. Mezi památky byly zahrnuty křtěnovský kostel se hřbitovem, kostnice, zvonice s farou v obci Křtěnov. V obci Březí novogotická kaple stojící v návesním prostoru a starší kaple svatého Jana Nepomuckého nacházející se před kulturním domem a samozřejmě tvrz Vysoký Hrádek.(15)

6.2. Termín vystěhování obcí

„Na základě zapsání Jaderné elektrárny Temelín do plánu sdělili zástupci EGI (právní útvar) a EGP (projektová organizace Praha, a. s.) požadavky dotčeným obcím na vysídlení.“(9)

Obec Knín, tato obec musela být vysídlena do června roku 1990. Obec Podhájí, dotčená výstavbou komunikace do roku 1983 a zbývající část do června roku 1990. Obec Křtěnov, nacházející se mezi budoucí tratí a stavenišťem do roku 1983, zbývající část do roku 1984. Obec Břeží, která byla také dotčená výstavbou do roku 1984, zemědělský areál na jižní části obce (kravín) do roku 1985, zámek s přílehlým areálem do roku 1985 a zbytek obce do června roku 1990. Vysídlení obce Temelínec mělo být uskutečněno do prosince roku 1986, prostor osady využít pro deponii výkopku z objektu stavby.(11)

6.3. Metodický postup při provádění odhadů výkupu a likvidaci nemovitostí

Metodický postup při provádění odhadů výkupu a likvidaci nemovitostí ve vysídleném území Jaderné elektrárny Temelín byl zpracován v pěti bodech.(9)

Na objednávku EGI ONV (Okresní národní výbor), měli za úkol zpracování odhadů nemovitostí vysídlených obcí a to v pěti vyhotoveních rozdělené mezi EGI, ONV, vlastníka a archiv ONV. Odhad byl před odesláním projednán s majitelem nemovitosti.(9)

Řízení o způsobu vysídlení a řešení nového bydlení. Probíhala jednání s každým majitelem osobně a byly pořizovány protokoly v pěti provedeních s rozdělením mezi 2 x ONV, KNV (krajský národní výbor), EGI a vlastníka. V závěrech byl shrnut popis současného stavu nemovitosti, výše odhadu nemovitosti a výše příplatku. Dále byl uveden počet domácností a jejich členů a závěr konečného řešení, tedy náhradní ubytování po dobu výstavby rodinného domu.(11,29)

Protokoly zpracoval PŘ EGI (právní útvar) ve spolupráci se závodem. Seznam majitelů s výpisky protokolů odesílá koordinační skupině ONV JETE k projednání a odsouhlasení.

Rada ONV projednává a uzavírá jednotlivé případy a výši finančních příspěvků. Zpracované výsledky z Rady ONV vypracování návrhu výkupní smlouvy.(11)

7. Průzkum dotčených lokalit a realizace vysídlení obcí

7.1. Průzkum lokalit dotčených obcí o domech a bytech

V únoru roku 1981 byl proveden průzkum lokalit obcí Březí, Křtěnov, Temelínec o domech a bytech, obyvatelích a jejich požadavcích na náhradní ubytování. (11)

Tabulka 1.: Evidovány počty domů s popisnými čísly

NÁZEV OBCE	POČET LIKVIDOVANÝCH DOMŮ	TRVALE OBYDLENÉ	TRVALE NEOBYDLENÉ	RODINNÉ DOMY	ZEMĚDĚLSKÁ USEDLOST	OSTATNÍ
Březí	66	55	11	35	21	10
Křtěnov	50	40	10	23	23	4
Temelínec	21	15	6	2	18	1

Zdroj: Státní okresní archiv České Budějovice

Z tohoto počtu domů slouží 12 k rekreačním účelům.

Tabulka 2.: Likvidované byty

NÁZEV OBCE	POČTY BYTŮ	1+1	1+2	1+3	1+4	NEZJIŠTĚNO
Březí	91	26	26	22	17	-
Křtěnov	54	12	16	16	9	1
Temelínec	20	9	6	5	-	-

Zdroj: Státní okresní archiv České Budějovice

Jedná se o byty trvale osídlené, s výjimkou pěti bytových jednotek v Březí, které byly dokončeny nově a v době průzkumu nebyly ještě obydleny.

Tabulka 3.: Počty obyvatel a jejich aktivita, počet domácností

NÁZEV OBCE	POČET DOMÁCNOSTÍ	POČET OBYVATEL	DĚTI A STUDENTI	DŮCHODCI	PRACUJÍCÍ
Březí	85	252	69	51	132
Křtěnov	50	141	30	44	67
Temelínec	16	25	-	15	10

Zdroj: Státní okresní archiv České Budějovice

Tabulka 4.: Požadavky na počty a formy výstavby náhradních bytů

NÁZEV OBCE	POŽADOVANÝCH BYTŮ	POŽADOVANÝCH RODINNÝCH DOMŮ	JE TO JEDNO	NEUVEDENO
<i>Březí</i>	88	48	-	4
<i>Křtěnov</i>	52	31	1	-
<i>Temelínec</i>	15	5	-	2

Zdroj: Státní okresní archiv České Budějovice

Zjištěny i případy přestěhování k příbuzným, umístění do domova důchodců a zájmu koupi rodinného domu. Požadavky na 81 parcel směřována převážně do tří lokalit a to do Českých Budějovic (42%), Týna nad Vltavou (31%) a do Hluboké nad Vltavou (7,5%).(13)

7.2. Realizace vysídlení obcí

7.2.1. Oblast Jaderné elektrárny Temelín

„Projednání krajské řídicí komise pro přípravu Jaderné elektrárny Temelín k 9. červenci roku 1982“.(13)

Tabulka 5.: Počet vysídlení bytů v roce

NÁZEV OBCE	TRVALE OBYDLENÝCH BYTŮ	1983	1984	1985	1987	1990
<i>Březí</i>	90	12	-	78	-	-
<i>Křtěnov</i>	54	54	-	-	-	-
<i>Temelínec</i>	18	-	-	18	-	-
<i>Podhájí</i>	50	-	5	-	-	45
<i>Knín</i>	22	-	-	-	-	22

Zdroj: Státní okresní archiv České Budějovice

7.2.2. Oblast vodního díla Hněvkovice

Tabulka 6.: Počet vysídlených bytů

NÁZEV OSADY	TRVALE OBYDLENÝCH BYTŮ	VYSÍDLLENÍ V ROCE 1985
Purkarec - část	51	51
Jaroslavice	27	27
Buzkov	7	7
Hluboká nad Vltavou - část	29	29
Břeží - samoty	1	1

Zdroj: Státní okresní archiv České Budějovice

7.3. Přemístění drobných staveb

Dne 17. dubna 1985 bylo dojednáno na náklady investora přemístění drobných staveb jako je například křížků, kapliček a ostatních prvků architektury na trase rozšířené komunikace z Českých Budějovic do Týna nad Vltavou do projektové dokumentace III. stavby.(11)

8. Přírodní podmínky sledovaného území

8.1. Klimatické poměry

„Území spadá do klimatické oblasti mírně teplé s mírnou zimou. Průměrné teploty vzduchu zde činily přibližně 7,3 stupně Celsia (měřeno za období 1901 – 1950 pozorovací stanicí Vodňany).“(16)

„Zájmové území leží v atlanticko-kontinentální oblasti mírného klimatického pásma severní polokoule. Celoročně se zde střídají vzduchové hmoty oceánského a kontinentálního původu. Podíl oceánského a kontinentálního podnebí je vyrovnaný.“(25)

Podle klasifikace ČHMÚ (český hydrometeorologický ústav) leží areál elektrárny Temelín v klimatické oblasti B3 (mírně teplá, mírně vlhká, s mírnou zimou, pahorkatinová).

„Podle Quitta je areál elektrárny v oblasti MT 10 (dlouhé léto, teplé a mírně suché, krátké přechodné období, s mírně teplým jarem a mírně teplým podzimem, krátká zima, mírně teplá a velmi suchá, s krátkým trváním sněhové pokrývky). Maximální zimní úhrn srážek za 48

hodin v okolí elektrárny za období 1901 – 1999 činí 45 mm. Maximální změřená hodnota sněhové pokrývky za období 1961 – 1999 činí 54 cm“.(25)

8.2. Biotopy zájmového území

„Zájmové území se z biogeografického hlediska nachází na rozhraní bioregionu č. 1.21 Bechyňského a bioregionu č. 1.30 Českobudějovického. Ze zoogeografického hlediska je součástí českého úseku provincie listnatých lesů. Z pohledu regionálně fyto geografického členění je území součástí fyto geografické oblasti mezofytika, obvodu Českomoravského mezofytika, fyto geografického okresu Jihočeské pahorkatiny a podokresu Písecko-hlubockého hřebene.“(22, str. 28)

8.3. Geomorfologie území a reliéf terénu

Oblast je pahorkatinového rázu. Sledované území se rozprostírá převážně v Tábořské pahorkatině, která je podsoustavou Středočeské pahorkatiny. Pro morfologii Tábořské pahorkatiny je charakteristický parovinný ráz, rozčleněný erozí na ploché hřbety a denudační plošiny.(25)

„Terén Tábořské vrchoviny je mírně zvlněný, výšková členitost je 70 – 150 m. Morfologicky jde o území s hercynskou a starší vrásno – zlomovou strukturou českého masívu v oblasti erozně a tektonicky rozčleněného paleogenního zarovnaného povrchu.“(16)

8.4. Hydrologie

Sledované území spadá do povodí řeky Vltavy, která se v okolí elektrárny vyznačuje poměrně velkou vodnatostí při značné rozkolísanosti průtoků.

„Vlastní areál elektrárny leží dle hydrologického členění ČR na rozvodnici dílčích povodí 1-06-03 (Vltava od Malše po Lužnici) a 1-08-03 (Blanice a Otava od Blanice po Lomnici), konkrétně na rozhraní drobných povodí 1-06-03-077 (odvodňuje Palečkův potok), 1-06-03-073 (odvodňuje Strouha), 1-08-03-079/2 (odvodňuje Temelínský potok) a 1-08-03-079/3 (odvodňuje Malešický potok).“ (25)

Objekty zařízení staveniště elektrárny umístěné severovýchodně od areálu jsou odvodňovány přes retenční nádrž do Palečkova potoka, který pak asi po 9 km ústí do Vltavy v 208,151 říčním km. Západní okraje areálu jsou odvodňovány Temelínským potokem a Malešickým potokem, které ústí do Bílého potoka a ten pak do Radomilického.(25)

„Svým provozem bude elektrárna kvantitativně ovlivňovat zejména úsek Vltavy mezi vodním dílem Hněvkovice (odběr) a vodním dílem Kořensko (vypouštění odpadních vod). Tyto profily jsou ovlivňovány manipulacemi na výše položených vodních dílech VD Lipno a VD Římov.“ (25)

8.4.1. Retenční nádrže

V souvislosti s výstavbou elektrárny byly vybudovány v jejím okolí tři retenční nádrže. „Severně od areálu je vybudována retenční nádrž s přepadem do Palečkova potoka, která slouží k zachycení a akumulaci zvýšených odtoků ze severní části zařízení staveniště.“(25)

Východně od areálu se nachází na bezejmenném přítoku malá retenční nádrž k zachycení vod z východní části staveniště a přilehlých komunikací. Nejvýznamnější je retenční nádrž Býšov, umístěná jihovýchodně od areálu elektrárny na toku Strouha. Zde se akumulují případné zvýšené odtoky srážkových vod, které jsou odváděny srážkovou kanalizací z areálu elektrárny.(25)

8.4.2. Rybníky

„V okolí elektrárny Temelín se nacházejí desítky menších rybníků. Významnější jsou na Radomilickém potoce.“(25)

V třináctikilometrovém pásu od elektrárny jsou největší rybníční plochy Blatec, Bělohůrecký a Strpský. Západním směrem od areálu elektrárny se nachází soustava menších rybníků – Dolní, Panský a Vyšovský. Jižním směrem jsou to větší rybníky – Karlovec, Hůrecký a Dvorčice. Východně od areálu menší rybníky – Oběšený, Nový a další. „Soustava drobných rybníčků u Temelínce a Temelína je napojena na Bílý potok, který spadá do povodí Blanice.“(16)

Rybníky jsou využívány k intenzivnímu chovu ryb.(22, str.30)

8.4.3. Podzemní voda

V prostoru elektrárny existují dva zvodněné systémy podzemní vody, hlubší a mělký systém, které spolu souvisejí jen minimálně.(25)

Režim podzemní vody hlubšího zvodněného systému je charakterizován stagnující či velmi pomalu pohybující se podzemní vodou, která nemá přímý kontakt se zemským povrchem a není významněji ovlivňována srážkami. (25)

„Režim podzemní vody mělkého zvodněného systému je charakterizován pomalým oběhem podzemních vod, které jsou doplňovány srážkami v celém území.“ (25)

Tato podzemní voda se pohybuje v hloubce menší než 100 m.

8.5. Půda

Genetickým vývojem vytvořené původní půdní typy byly při výstavbě elektrárny narušeny provedenou skrývkou a následnou navázkou. Půdy je proto možné označit jako antropologicky ovlivněné a v morfologickém klasifikačním systému půd se hodnotí jako antropogenní formy původních půdních typů s různou intenzitou antropologických zásahů – půdy ovlivněné, přeměněné a umělé.(25)

8.5.1. Půdní typy

V areálu elektrárny a jejím blízkém okolí jsou převážně zvětralinové pararuly a mignatitidy, v menší míře jsou to kyselé polygenetické hlíny. „V širším okolí se ostrůvkovitě vyskytují i sprašové hlíny.“(25)

8.5.2. Půdní bonita

Podle kódu BPEJ (kód bonitovaných půdních jednotek) oblast spadá do mírně teplého a mírně vlhkého regionu s průměrnou roční teplotou 7 – 8 °C a průměrnými ročními srážkami 550 – 650 mm.(25)

8.5.2.1. Charakteristika hlavních půdních jednotek

Původní půdy na staveništi zaujímaly z 80 % půdy hnědé s kódem bonitovaných půdních jednotek (BPEJ).

5.29.04 Hnědé půdy, hnědé půdy kyselé a jejich slabě oglejené formy převážně na rulách; středně těžké až lehčí, mírně šterkovité s dobrými vláhovými poměry.(25)

5.73.11 Oglejené půdy zbažinné a glejové půdy svahových poloh; středně těžké až velmi těžké, zamokřené a s výskytem svahových pramenišť, i po odvodnění vhodné pro louky.(25)

5.50.11 Hnědé půdy oglejené a oglejené půdy na různých horninách (hlavně rulách); zpravidla středně těžké, slabě až středně šterkovité až kamenité, dočasně zamokřené.(25)

8.6. Tektonické poměry a přirozená seismicita

„Jihočeská oblast prošla výraznými změnami v době variského vrásnění (karbon a perm). V této oblasti se vrásnění projevilo oživením tektonické aktivity a založením zlomových systémů (SSV – JJZ, SZ – JV). Tato aktivita podmínila mezi jinými vznik a vývoj pánevních struktur v jižních Čechách.“(25)

„V současné době je lokální seismologická síť složena z pěti seismologických stanic, rozmístěných ve vzdálenosti cca 4 až 15 km od elektrárny. Od roku 1991 do konce prvního kvartálu roku 2000 tato lokální síť zaznamenala 33 tektonických mikrozemětřesení s ohnisky v širším okolí elektrárny Temelín.“(25)

Podle dokumentace MAAE je povinností JETE zaznamenávat zemětřesení s magnitem větším nebo rovným 1,0. Na základě tohoto předpisu nebylo od roku 1991 zaznamenáno v okruhu 40 km žádné zemětřesení a v okruhu od 40 do 70 km bylo zaregistrováno sedm zemětřesení. (25)

8.7. Vegetační poměry

„Řešené území patří do oblasti acidofilních a jedlových doubrav s převahou dubu zimního (*Quercus petraea*) a jedle (*Abies sp.*). Příměsi tvořili například smrky (*Picea sp.*), habry (*Carpinus sp.*), buky (*Fagus sp.*), jeřáb ptačí (*Sorbus aucuparia*), krušina olšová (*Rhamnus frangula*), brslen evropský (*Euonymus europaeus*), svída (*Cornus sp.*), bez černý a další.“
(9, 16)

„Okolí elektrárny do 5 km je z jedné pětiny porostlé lesními porosty, ostatní území představuje převážně zemědělská půda a zastavěné území sídelních útvarů. Lesní porosty zde zastupují zejména kulturní smrčiny, na svazích údolí a hřbetech i s fragmenty dubohabřin a bučin. Na zemědělských plochách převládá orná půda a ve východní části jsou vysázeny velké plochy ovocných sadů.“(25)

8.8. Fauna a flóra

K popisu biotopů zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů v okolí elektrárny byly využity přírodovědecké průzkumy, které byly prováděny před zahájením stavby elektrárny

Temelín na jejím budoucím staveništi, v blízkém okolí výstavby a v zátopovém území vodní nádrže Hněvkovice.(25)

8.8.1. Fauna

„Přírodovědecký průzkum provedený v letech 1982 – 1983, tedy před zahájením výstavby elektrárny, byl zaměřen na tyto skupiny živočichů: měkkýši (*Mollusca*), blanokřídli (*Hymenoptera*), brouci (*Coleoptera*), motýli (*Lepidoptera*), dvoukřídli (*Diptera*), dále zde byl proveden průzkum ichtyologický (ryby), herpetologický (plazi), ornitologický (ptáci) a průzkum drobných savců.“(25)

Průzkum probíhal na jednotlivých typech biotopů dle sledovaných skupin živočichů.

8.8.1.1. Výskyt zvláště chráněných druhů

- Měkkýši: v prostoru elektrárny nebyl nalezen žádný vzácný, zvláště chráněný, ani nijak významný druh měkkýše, nejvíce druhů se vyskytovalo v porostech potoka Hradní Strouha u Litoradlic.(25)
- Blanokřídli: vyšší druhové zastoupení bylo zjištěno v lesnatých a vlhkých částech krajiny, v místě stavby elektrárny a rozsáhlejší bezlesé plochy s vyšším podílem agrocenóz byly druhově chudé.(25)
- Brouci: vzácnější druhy nalezeny v údolí Vltavy a v jižním okraji Píseckých hor.
- Motýli: početnější druhové zastoupení bylo zjištěno na lokalitách kolem rybníka Hůrka, rybníků u obce Temelínec, u osady Býšov, v okolí Strouhy a Palečkova potoka.(25)

Zjištěny byly tyto druhy denních motýlů:

otakárek fenyklový (*Papilio machaon*)

batolec duhový (*Apatura iris*)

batolec červený (*Apatura ilia*)

bělopásek topolový (*Limenitis populli*)

- Dvoukřídli: v průběhu průzkumu byly zjištěny běžné druhy ale i pro ČR některé druhy nové (*Psychoda uniformata* Haseman, *Logima satchlii*). (25)
- Ryby: v blízkých rybnících a potocích nebyl zjištěn výskyt zvláště chráněného druhu.(25)
- Plazi a obojživelníci: v okolí blízkých rybníků (Temelínec, Dvorčice, Hůrecký), struh a v blízkých původních osadách (Březí, Křtěnov, Temelínec) byly zjištěny tyto zvláště chráněné druhy.(25)

užovka obojková (*Natrix natrix*)
užovka podplamatá (*Natrix tessellata*)
slepýš křehký (*Anguis fragilis*)
čolek obecný (*Triturus vulgaris*)
čolek velký (*Triturus cristatus*)
ropucha zelená (*Bufo viridis*)
skokan zelený (*Rana esculenta*)
kuňka ohnivá (*Bombina bombina*)

□ Savci: ve zkoumaném okolí rybníků Dvorčice a u osady Temelínec i v lokalitě potoka Hradní Strouha před vyústěním do Vltavy nebyl nalezen zvláště chráněný druh drobného savce mokřadního ekosystému.(25)

□ Ptáci: v osadě Temelínec byly zjištěny tyto hnízdící zvláště chráněné druhy:

lejsek šedý (*Muscicarpa striata*)
žluva hajní (*Oriolus oriolus*)

„Z výsledků provedených biologických průzkumů vyplývá, že byly orientovány jen na některé skupiny živočichů a byly prováděny jen v poměrně krátkém časovém období. Uvedený výčet zvláště chráněných druhů živočichů tedy není a ani nemůže být úplný.“(25)

8.8.2. Flóra

„Přírodovědecký průzkum provedený v letech 1982 – 83 byl zaměřen na průzkum vyskytujících se bylinných a travních druhů podle jednotlivých biotopů. Z vzácnějších druhů byl zaznamenán kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*). Ostatní zjištěné rostlinné druhy byly převážně hojné až velmi hojné kosmopolitní druhy. Sledování lesních ekosystémů v okolí elektrárny prováděl na vybraných lokalitách v letech 1991 – 92 Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, Jíloviště – Strnady. Výskyt zvláště chráněných rostlinných druhů neuvádí.“(1,25)

8.9. Rozbor krajiny

8.9.1. Plošná skladba

„V území kolem Jaderné elektrárny Temelín převládá zemědělská půda, větší lesní porosty jsou soustředěny severozápadně od areálu (cca 1500 m od hranic areálu, komplex Velký

a Malý Kamýk) a východně až jihovýchodně (cca 1200 . 2000 m od hranic areálu směrem k Vltavě), menší lesy a remízy spíše ojediněle“(22)

8.9.1.1. Lesy

Drobné lesíky se nacházejí pouze na území v okolí Temelince. „Souvislé plochy lesů jsou jen podél toku řeky Vltavy, tedy u obcí Býšov, Litoradlice, Podhájí. U Všemyslic a Neznašova zasahují lesy Všetečského polesí.“(16)

Větší komplexy lesních porostů se nacházejí severně od Temelína a to Habří a ve směru jihovýchodním je to Velký les.(16)

Na zbylém území se střídají drobné lesíky a remízky s velkými plochami polí.

Druhově převládají monokultury smrku (*Picea sp.*) a borovice (*Pinus sp.*) s příměsí modřínů (*Larix sp.*). Z listnatých stromů je zde zastoupen převážně dub (*Quercus sp.*), lípa (*Tilia sp.*), javory (*Acer sp.*), břízy (*Betula sp.*) a další.(9,16)

„Drobné lesíky a remízky v zemědělské krajině mají převážně funkci ekologickou rekreační.“(16)

„Dle lesních oblastí lze území zařadit do oblasti č. 10. Středočeská pahorkatina, od jihozápadu a západu pak lesní oblast č. 15 Jihočeské pánve, podoblast Českobudějovická pánev. V území je zastoupen 2. vegetační lesní stupeň (vls) bukodubový(0,25%), 3. vls dubobukový (83,5%) a 4. vls bukový (16,25%).“(22,str.30)

8.9.1.2. Louky

Podíl trvalých travních porostů je minimální. „Menší plochy luk se vyskytují pouze v okolí sídel a na malých a nepříznivých pozemcích.“(16)

8.9.1.3. Orná půda

Pro nejbližší okolí Jaderné elektrárny Temelín lze doložit zornění nad 80% zemědělského půdního fondu.(22)

Na sledovaném území se nachází značný podíl orné půdy.(16)

8.9.1.4. Krajinářské hodnocení území

„Stromy a keře v zemědělsky využívané krajině mají nesporně velký význam ekologický,

estetický, půdoochranný a rekreační. Těžištěm zeleně řešeného území jsou porosty sídelních útvarů a jejich blízké okolí. Jednotlivé vesnice jsou navzájem spojeny alejemi stromů podél komunikací. Další významnou složkou zeleně jsou porosty na březích rybníků a vodotečí. Porovnáním základních krajinotvorných prvků – modulace terénu, vodních ploch a toků a strukturální vegetace byla zjištěna krajinářská a estetická hodnota řešeného území.“(16)

Hlavní lokality byly esteticky narušeny černými skládkami odpadů.

9. Architektonické a historické památky, archeologická naleziště

9.1. Architektonické a historické památky

„Posouzení kulturních památek v zájmovém území bylo provedeno podrobněji pro správní území obce Temelín s osadami, kterými jsou Březí u Týna nad Vltavou, Knín, Kočín, Křtěnov, Lhota pod Horami, Litoradlice, Podhájí, Sedlec, Temelínec a Zvěrkovice.“(25)

Některé osady zanikly vlivem výstavby Jaderné elektrárny Temelín. Z uvedených obcí jsou to Březí u Týna nad Vltavou, Knín, Křtěnov, Podhájí a Temelínec. Z těchto zrušených sídel zůstaly zachovány pouze objekty, chráněné jako nemovité kulturní památky zapsané v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky.(25)

9.1.1 Obec Knín

V obci Knín byla zachována kamenná tvrz s útočištní věží nacházející se nedaleko od této obce. Bylo to rodné sídlo Býšovských z Býšova pocházejících z 15. století. (25)

Na území samotné obce se dochovala návesní kaple.

9.1.2. Obec Křtěnov

V této obci zachován areál kostela sv. Prokopa (kostel, zvonice, hřbitov) pocházející ze 13. století. V kostele jsou z historického hlediska významné především fresky.

9.1.3. Obec Březí u Týna nad Vltavou

„Kulturní památkou, která však nepodléhá zákonu č. 20/1987 Sb., ve znění pozdějších předpisů, o státní památkové péči a není zapsána v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky, je zámek Vysoký Hrádek – Březí. Tento zámek se nachází

v bezprostřední blízkosti elektrárny a od roku 1997 slouží jako Informační středisko elektrárny Temelín.“(25)

Dále byly zachovány dvě kapličky – novogotická návesní kaple a kaple sv. Jana Nepomuckého.

9.1.4. Obec Podhájí

V této zmíněné obci je zachována jen kaplička a několik cest. Ovocné a okrasné stromy nacházející se v lese jako pozůstatky zahrad.(25)

9.1.5. Obec Temelínec

Tato obec byla přímo zastavěna Jadernou elektrárnou Temelín. Z toho vyplývá, že na tomto území nejsou zaznamenány žádné architektonické památky.(25)

Nacházela se zde návesní kaple, která byla ohodnocena za historicky méně významnou.

9.2. Archeologická naleziště

„Archeologické nemovité památky v zájmovém území (okolí elektrárny Temelín) zapsané ve Státním jmenném seznamu nemovitých kulturních památek pod rejstříkovým číslem lze rozdělit do několika kategorií.“(25)

9.2.1. Kategorie – mohylová pohřebiště

Mohylová pohřebiště, jsou místa, která ve svých objektech (mohylách) skrývají kosterní pozůstatky a hrobovou výbavu zemřelých.(4,25)

„Jedná se o hliněné nebo hlinitokamenné násypy tvarů kulových úsečí či komolých kuželů, které jsou dnes již velice snižené a ve volné krajině někdy již téměř nerozeznatelné. Uvnitř těchto mohyl se nacházejí kamenné nebo dřevěné hrobové konstrukce nebo pouze prosté hroby bez jakéhokoli obložení. Mohylová pohřebiště byla zakládána na vrcholech či mírných svazích v nadmořských výškách 380 – 700 m.“(25)

Poprvé byly vybudovány v době bronzové. Tehdy se ještě pohřbívalo do plochých hrobů a teprve až ve střední době bronzové se jedná o mohylovou kulturu. Lokality lze zařadit do několika kategorií, například starší bronz, latén (druhé období doby železné asi od roku 450 př. n. l. do 1. stol. n. l., název podle švýcarského naleziště La Tene), pohanský

zemědělský pravěk, halštat (starší doba železná od roku 800 – 450 př. n. l., název podle pohřebiště nedaleko Hallstattu v Rakousku).(4,25)

Mohylová pohřebiště z kategorie halštat nalezena například v obcích Knín, Březí u Týna nad Vltavou a Křtěnov. Pohřebiště z kategorie latén nalezena v obci Temelínec, Kočín a dalších. A kategorie pohanský zemědělský pravěk v obcích Březí u Týna nad Vltavou, Hněvkovice, Nuzice a další.(25)

9.2.2. Hradiště

Hradištěm nazýváme opevněná pravěká a částečně historická místa, chráněná složitou soustavou valů (hradbami z kamene, hlíny a dřeva) a příkopů. Vybodována ve volné krajině i na hranách teras nad údolími řek a potoků, nebo vrcholech kopců. Rozdělujeme je na hradiště starší (doba bronzová – laténská) a hradiště z doby slovanské.

Hradiště byla nalezena například v obcích Litoradlice, Koloděje nad Lužnicí, Nuzice a Neznašov.(4,25)

10. Vyhodnocení sledovaného území

Od roku 1993 provádí Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích analýzu výchozího stavu zemědělské činnosti v oblasti výstavby Jaderné elektrárny Temelín.

Dále byla zpracována dokumentace pro účely EIA (posuzování vlivu na životní prostředí). Tato dokumentace obsahuje informace o výpustech elektrárny do životního prostředí a o jeho ovlivnění.(25)

10.1. Změna plochy orné půdy v okolí JETE

Stavba JETE velmi významně ovlivnila krajinný ráz. Jednak došlo na ploše cca 140 ha k vytvoření nové charakteristiky území s významným podílem zpevněných ploch (včetně zastavěných objektů), jednak k trvalé změně složek krajinného rázu ve smyslu posílení nerovnováhy ve prospěch negativních složek (především z negativní složky intenzivních ploch orné půdy na zastavěné plochy, v menší míře dotčení pozitivních složek - luk, zahrad).

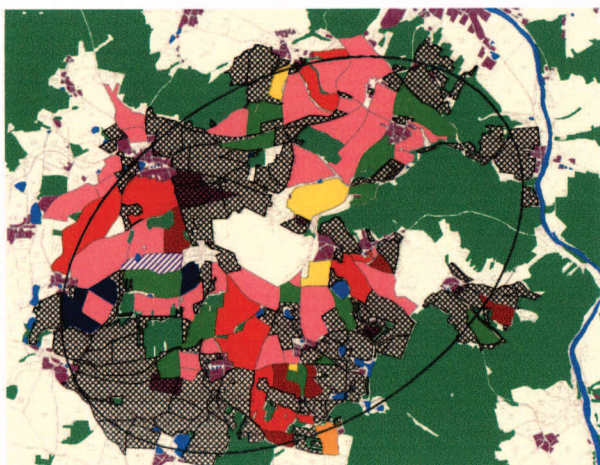
V době výstavby největším zprostředkovaným negativním vlivem Jaderné elektrárny Temelín byly tzv. náhradní rekultivace, ukládané za zábor zemědělského půdního fondu podle zákona č. 124/1976 Sb., většinou v několikanásobku rozsahu zabírané půdy. Podle tohoto principu byly pro potřeby intenzivní zemědělské výroby zúrodňovány oblasti, běžně zemědělsky nevyužitelné, takže např. byla v 80. letech prakticky zničena údolní niva řeky Stropnice u Nových Hradů tím, že došlo k napřímení (kanalizování) toku včetně opevnění a k plošnému odvodnění území.(22)

Zrušením a poškozením výše uvedené sídelní struktury vznikla na jedné straně kulturně zdevastovaná krajina o ploše cca 15 km², na straně druhé došlo k záchraně dvou význačných kulturních památek – byl zrekonstruován jeden kostel (kostel sv. Prokopa) a obnovena tvrz Vysoký Hrádek (renesanční zámek).(22)

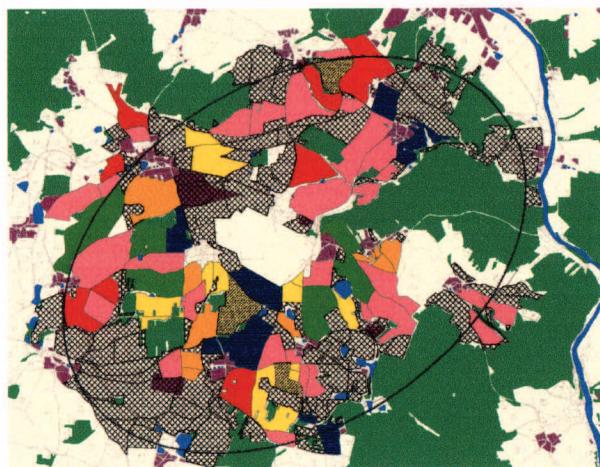
10.2. Změny zemědělských kultur v okolí JETE

Pro posouzení změn pěstování zemědělských kultur v okolí zájmového území Jaderné elektrárny Temelín byly vybrány tři časové horizonty – rok 1984, 1995 a 2003. Informace byly získány z údajů z Agrotechnického deníku z Výrobně obchodního družstva Všemyslice od roku 1984 do roku 2004.(21)

Rok 1984

Rok 1995

Obr.9

Mapy zemědělských plodin v okolí Jaderné elektrárny Temelín ve zmíněných třech časových horizontech

Legenda k uvedeným mapám:

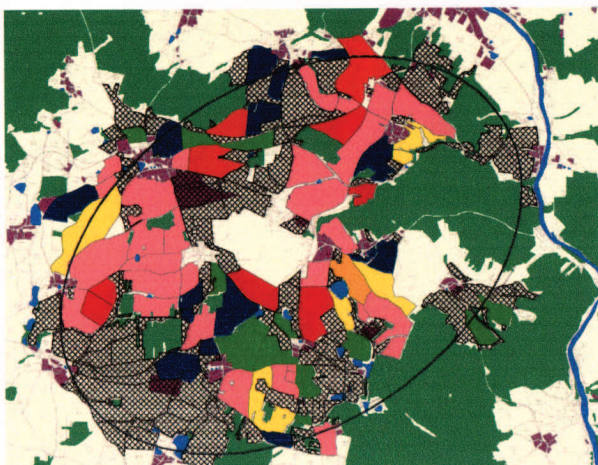
Zemědělské kultury

- úhor
- obiloviny jarní
- obiloviny ozimé
- luštěniny
- okopaniny
- pícniny
- kukuřice
- olejnin
- brambory + kukuřice
- řepka + brambory

Ostatní plochy

- lesy
- vodní plochy
- zástavba

Rok 2003

Zdroj: Závěrečná zpráva k 15. 2. 2005, ZF JCU

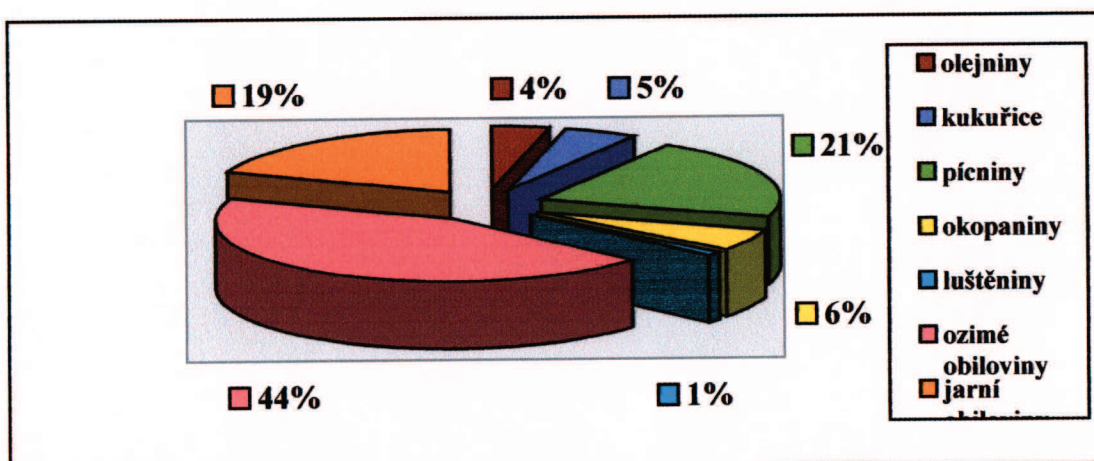
Z uvedených let vyplývá, že od roku 1984 se zvýšilo pěstování olejnin a snížilo se pěstování okopanin. V roce 1995 je zde zaznamenán výskyt společného honu brambor a kukuřice.(21)

10.2.1. Typy zemědělských plodin a jejich procentuální zastoupení

Ve třech časových horizontech a to v letech 1984, 1995 a 2003 proběhlo sledování vývoje trendu pěstovaných zemědělských plodin. Z uvedených grafů vyplývá, že nejvíce pěstovanou plodinou jsou ozimé obiloviny (především je to pšenice a ječmen) a to ve všech třech časových intervalech. Dalšími plodinami, které jsou hojně zastoupeny, jsou jarní obiloviny (především ječmen). (21)

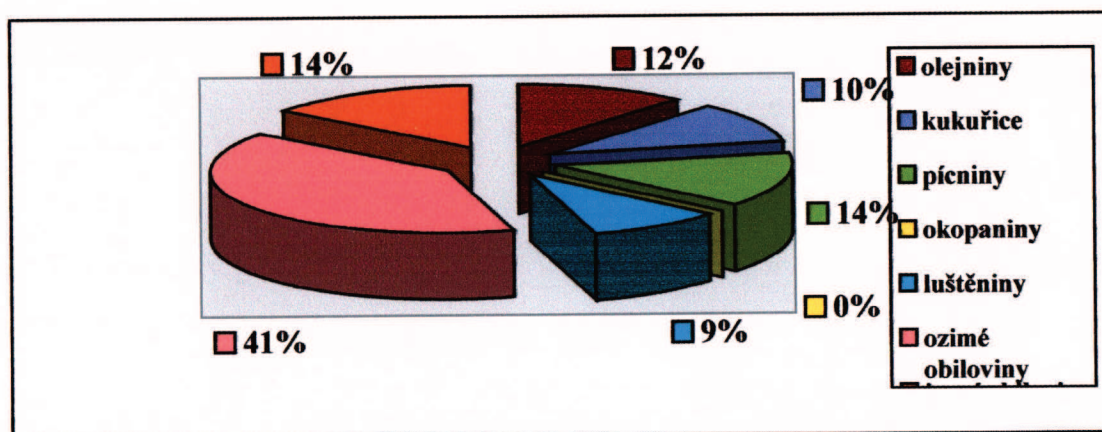
Z uvedeného grafu vyplývá, že došlo k nárůstu pěstování olejnin od roku 1984 do roku 2003 o 11% zemědělské plochy a naopak k mírnému poklesu pěstování pícních porostů o 14%. V letech 1995 a 2003 došlo k úplnému poklesu pěstování okopanin. Hlavními příčinami tohoto poklesu je především technologická náročnost při pěstování těchto plodin.(21)

Graf 1.: Typy zemědělských plodin v ha za rok 1984 (10)

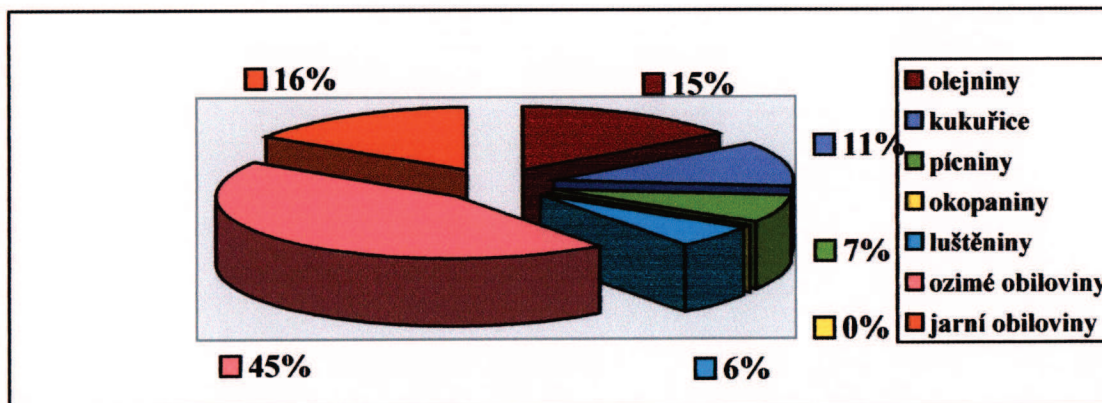
Graf č. 1. zobrazuje procentuální zastoupení jednotlivých zemědělských plodin. V roce 1984 se nejvíce pěstovaly ozimé obiloviny (44%), dále pak pícniny (21%), jarní obiloviny (19%), okopaniny (6%), kukuřice (5%), olejniny (4%) a nejméně byly zastoupeny luštěniny (1%).

Graf 2.: Typy zemědělských plodin v ha za rok 1995 (10)

Z uvedeného grafu vyplývá, že v roce 1995 nejvíce pěstovanou zemědělskou plodinou byly ozimé obiloviny (41%), na druhém místě jsou to pícniny a jarní obiloviny (14%), dále pak olejniny (12%), kukuřice (10%), luštěniny (9%) a poslední plodinou jsou okopaniny, které nejsou v tomto roce vůbec zastoupeny.

Graf 3.: Typy zemědělských plodin v ha za rok 2003 (10)

Z grafu č. 3 je zřejmé, že v roce 2003 byly nejvíce pěstovány ozimé obiloviny (45%), jarní obiloviny (16%), olejniný (15%), kukuřice (11%), pícniny (7%), luštěniny (6%) a poslední plodinou, která se na sledovaném území nevyskytovala jsou okopaniny.

Zdroj: Závěrečná zpráva k 15. 2. 2005, ZF JCU

10.2.1.1. Charakteristika zemědělských plodin

- Olejniný jsou všechny rostliny, které obsahují ve svých orgánech tolik rostlinných tuků, že je ekonomicky výhodné jeho získávání. Jsou to rostliny obsahující a poskytující tukové suroviny.(2)
- Kukuřice pochází z Jižní a Střední Ameriky. Původně to byla plodina tropická. Je zdrojem potravin pro lidskou výživu a dále se využívá v různých průmyslových odvětvích (např. papírnictví, farmaceutický průmysl a další). Kukuřice je plodina, která ze všech plodin vytváří nejvíce biomasy.(2)
- Pícní porosty jsou nejdůležitějším významem pro zdroj kvalitního krmiva i jako zúrodňující složky osevních postupů (zvyšují výnos následných zemědělských plodin). Hlavní složka pícnin, což jsou jeteloviny, mají hlavní postavení v produkci levné a velmi hodnotné píce pro výživu skotu. Pícní porosty také obohacují půdu o živiny, zlepšují strukturu půdy a meliorační působení.(8)
- Okopaniny patří k polním plodinám s velkou listovou plochou. Zpočátku poměrně pomalu rostou, proto je nutné ošetřování mezi řádky a v řádku až do zapojení porostu. Produkty okopanin se oproti většině polních plodin liší nízkou koncentrací sušiny. Význam okopanin je dán vysokými produkčními schopnostmi organických látek

- (cukry, škrob, inulín), které zabezpečují energetickou složku výživy lidí a krmení zvířat. (29)
- Luštěniny jsou bílkovinné zrniny. Od ostatních plodin se liší tím, že mají schopnost vstupovat do symbiotického vztahu s bakteriemi rodu *Rhizobium*. Zemědělský význam mají ty rody a druhy, které se pěstují pro bílkovinami bohatá semena, ale i ty druhy, které se pěstují pro celou bílkovinami bohatou nadzemní biomasu.(2)
- Obiloviny patří do čeledi lipnicovitých (*Poaceae*). Obiloviny mají nezastupitelný význam pro lidskou existenci především tím, že mají prakticky univerzální použití jako potravina, krmivo i pro další různé průmyslové zpracování.(2)

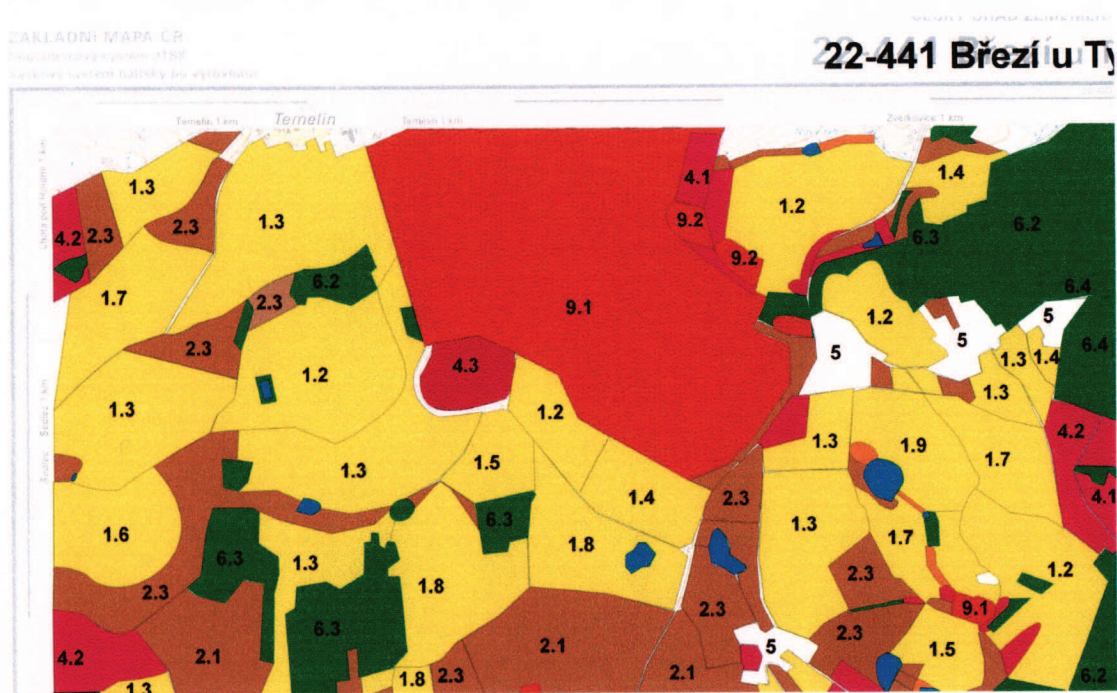
10.3. Terénní mapování vegetace v okolí sledovaného území

Mapování vegetace v okolí JETE proběhlo během července roku 2003 a 2004. V roce 2003 proběhlo mapování na území většího zájmového celku a v okolí terénní stanice „U Vomáčků“. V roce 2004 bylo zmapováno přilehlé území. Data byla převedena do prostředí GIS (geografický informační systém) na podkladu Základních map České republiky v měřítku 1 : 25 000.(20)

10.3.1.Vlastní mapování vegetace

Mé vlastní mapování probíhalo během řízené praxe na vědeckém projektu – Nové Hrady, které se uskutečnilo v termínu od 28. června do 2. července roku 2004. Hlavním úkolem bylo zmapování přiděleného území.

Obr. Land use z mapového listu 1 : 25 000

Legenda k land use

Základní jednotka	Podjednotka	Číselný kód	Písmenný
Orná půda	Holá půda	1.1	HP
	Strniště	1.2	STR
	Pšenice	1.3	PS
	Ječmen	1.4	JE
	Oves	1.5	OV
	Žito + triticales	1.6	ZI
	Kukuřice	1.7	KU
	Řepka	1.8	RE
	Hrách	1.9	HR
	Bob	1.10	BO
	Bramborv	1.11	BR
	Mák	1.12	MA
	a další	1....	
Loukv a pastvinv	Jetele	2.1	JT
	Suché loukv	2.2	SL
	Mezofilní loukv	2.3	MEL
	Vlhké a podmáčené loukv	2.4	VLL
Mokřadv	Rákosinv, ostřice	3.1	MORA
	Vrbinv, olšinv	3.2	MOVR
Sukcesní plochv	Náletv dřevin	4.1	SUD
	Lada (půdv uložené do klidu)	4.2	SUL
	Ruderálv (hnojiště, smetiště)	4.3	SUR
Ovocné sadv		5	OSAD
Lesní plochv	Listnaté lesv	6.1	LL
	Jehličnaté lesv	6.2	LJ
	Smišené lesv	6.3	LS
	Pasekv a mýtinv	6.4	PA
Vodní plochv		7	VOPL

Obnažená dna a břehy		8	OBPL
Zastavěné plochy	Souvislá zástavba	9.1	ZAS
	Roztroušená zástavba	9.2	ZAR

Zdroj: Zpráva o průběžném řešení opatření č. 14 a 17 (příloha III.), ZF JCU

11. Cíl ankety a hypotézy

11.1. Cíl ankety

Cílem vlastní ankety bylo zjistit jak jsou lidé žijící v blízkosti JETE informováni o této elektrárně i jejím vzniku, kolik obyvatel českobudějovického okresu vidí ze svých domovů JETE, zda má na ně elektrárna vliv a zda se bojí žít vedle ní. Cílovou skupinou byly obyvatelé žijící do 30 kilometrů od JETE.

11.2. Hypotézy

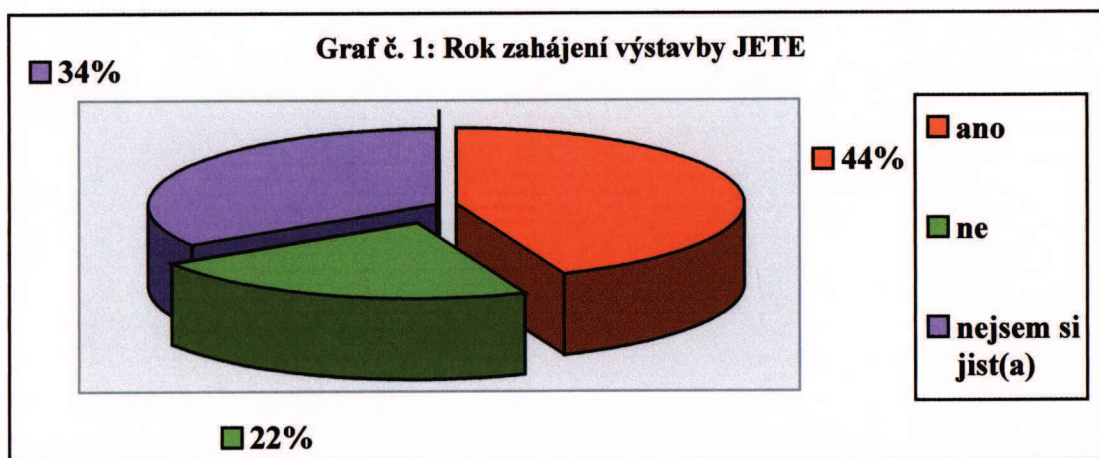
Na základě vědomostí získaných z odborné literatury a mé zvědavosti jsem si stanovila tři hypotézy.

H1: Domnívám se, že lidé žijící v blízkosti JETE vědí o počátku vlastní výstavby a o jejím vzniku v 60%.

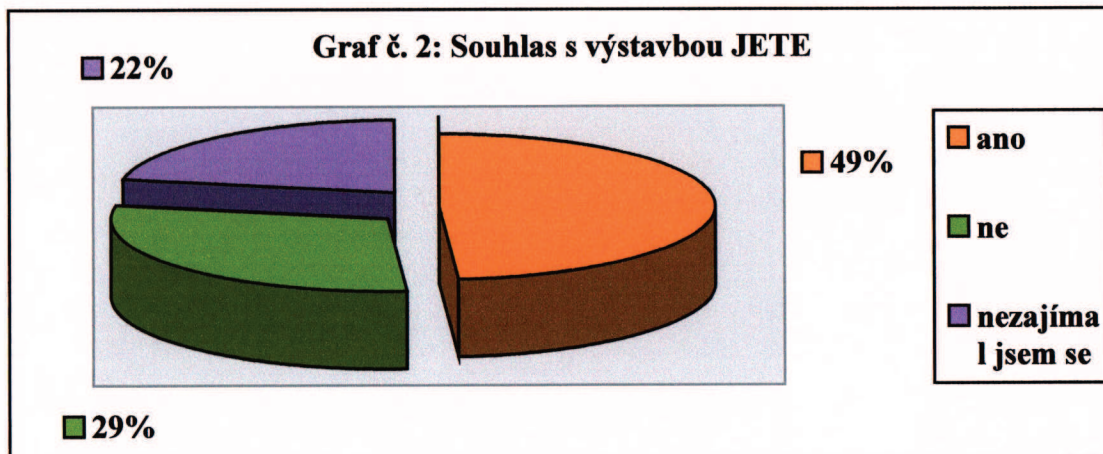
H2: Domnívám se, že lidé žijící v blízkosti JETE jsou o elektrárně informováni v 80%.

H3: Domnívám se, že lidé nepocítí žádnou změnu z hlediska zdravotního a psychického v 60%.

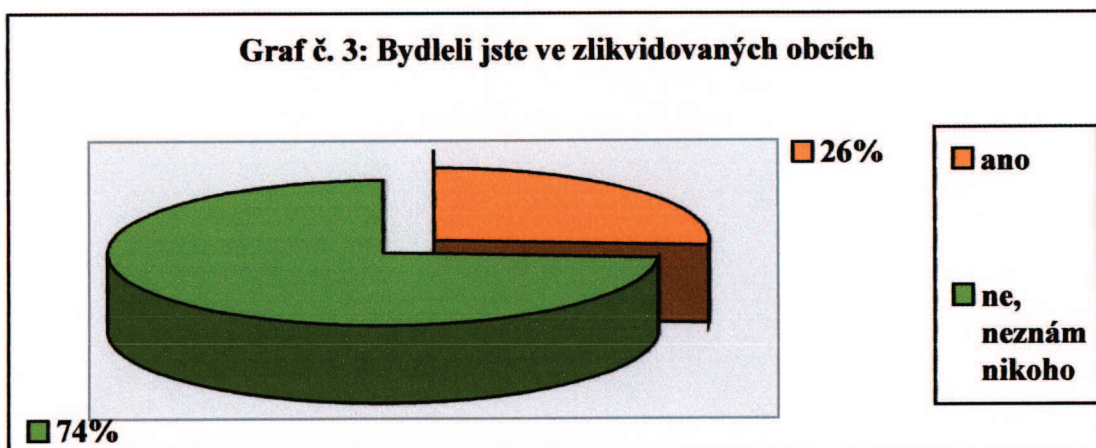
12. Výsledky ankety

Graf č. 1: znázorňuje kolik procent dotázaných si myslí, že ví, kdy byla zahájena vlastní stavba Jaderné elektrárny Temelín. Z celkového počtu dotázaných (89) odpovědělo ano 39 dotázaných (44%), odpověď ne zaškrtnulo 20 lidí (22%) a svou odpověď si nebylo jisto 30 dotázaných (34%).

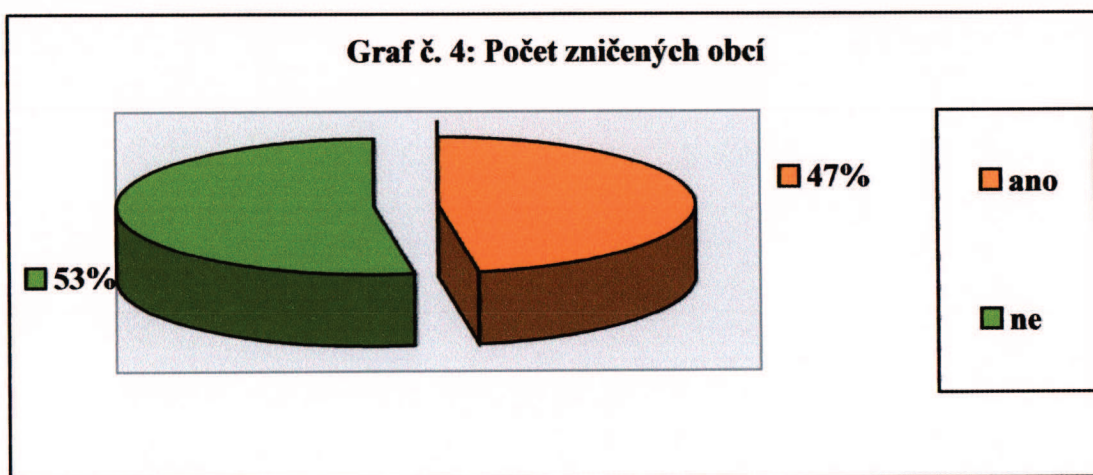

Z grafu č. 2 je patrné, že nejvíce dotázaných odpovědělo na otázku, zda souhlasili s výstavbou JETE, a to v počtu 44 (49%), odpověď ne zaškrtnulo 26 dotázaných (29%) a odpověď nezajímá l jsem se, si zvolilo 19 lidí (22%).

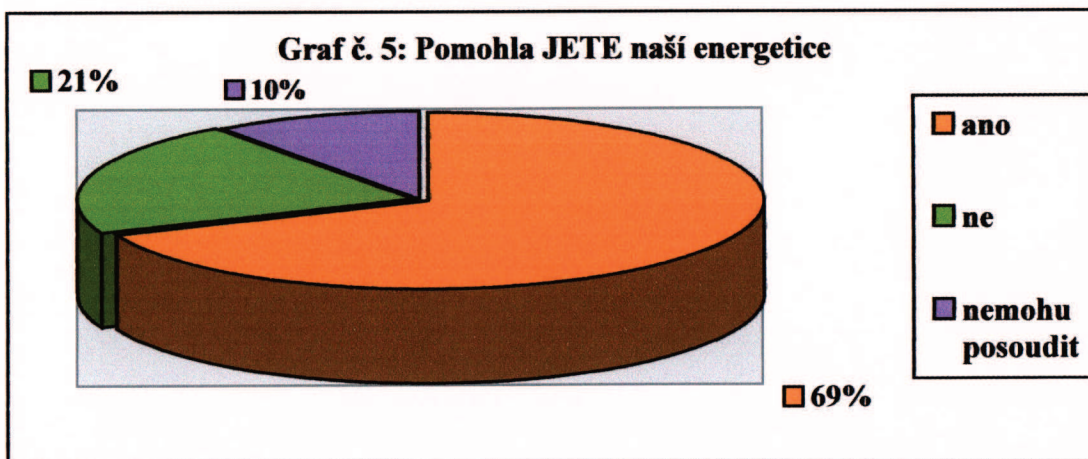

Z dotázaných lidí bydlelo či žilo v obcích, které musely ustoupit výstavbě elektrárny 23 dotázaných (26%) .

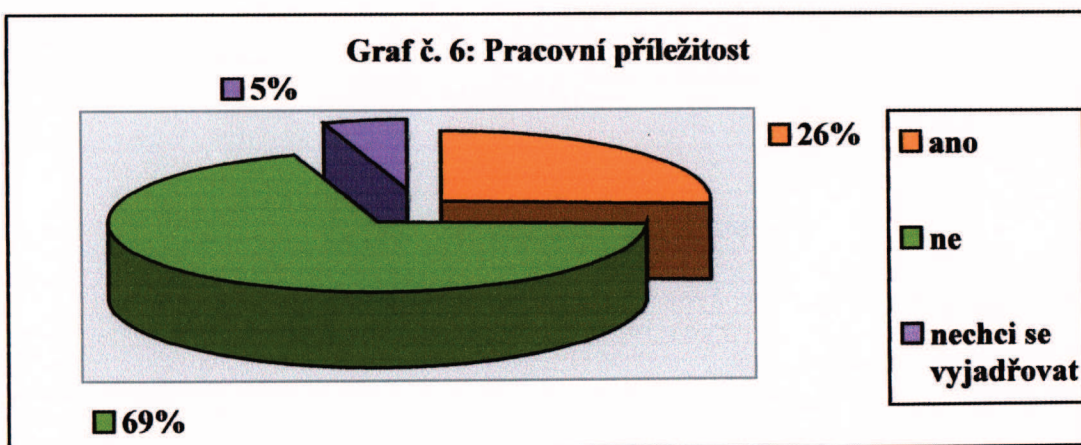
Většina dotázaných, kteří odpověděli na otázku zda žili oni či jejich příbuzní ve zničených obcích, zde bydleli většinou již po více generací a celou dobu existence obce.

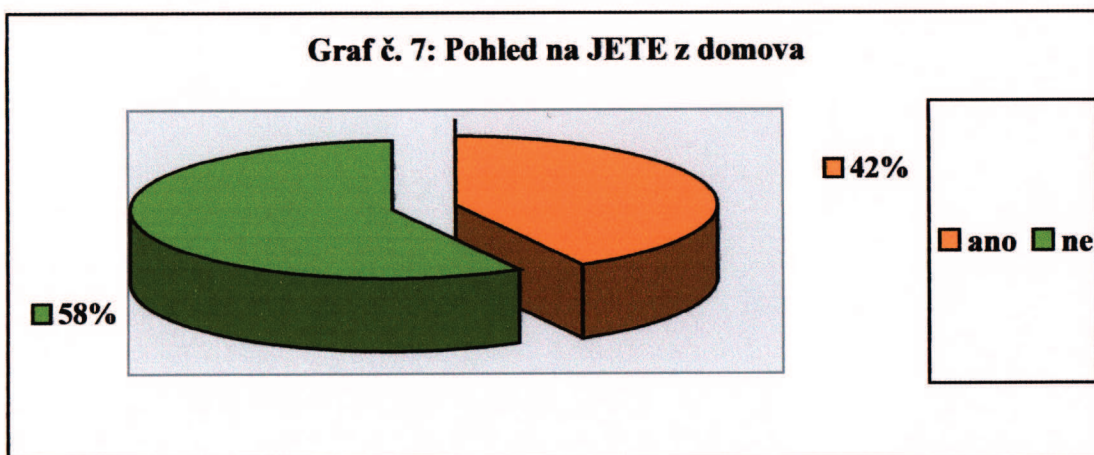
Graf č. 4 znázorňuje, že 42 (47%) dotázaných si myslí, že ví kolik a jaké obce byly při výstavbě Jaderné elektrárny Temelín zničeny, 46 (52%) zaškrtnulo odpověď ne a jeden dotázaný tuto otázku nezodpověděl.

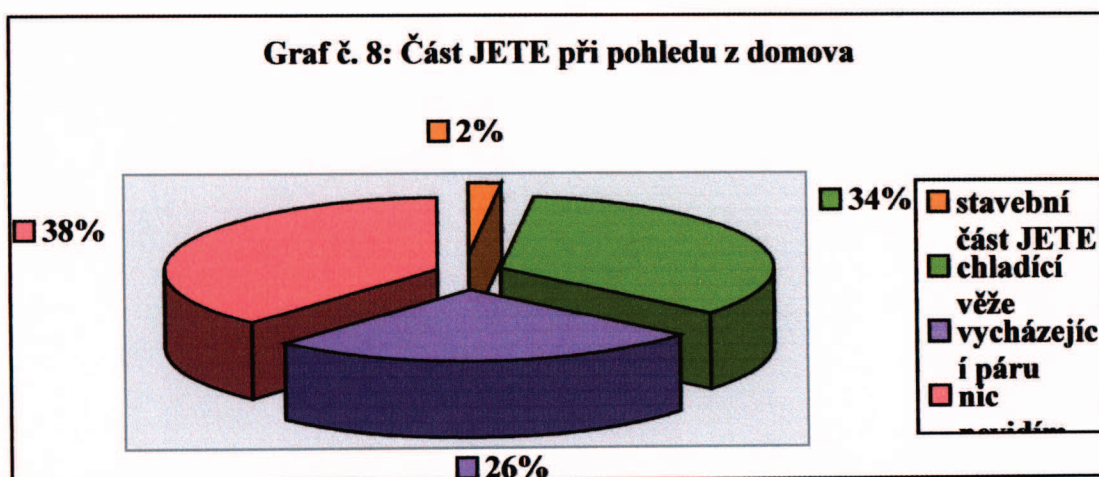
Na otázku zda si dotázaní myslí, že JETE pomohla naší energetice odpovědělo, že ano 61 dotázaných (69%), ne zaškrtno 19 lidí (21%) a odpověď nemohu posoudit si zvolilo 9 dotázaných (10%).

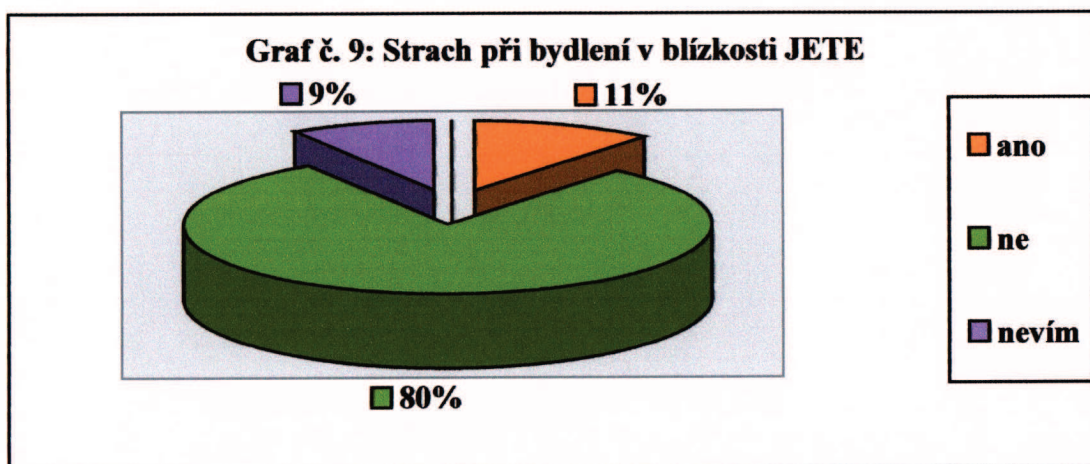
Z celkového počtu dotázaných mělo pracovní příležitost v JETE 23 dotázaných (26%) a 4 (5%) se nechťelo k této otázce vyjadřovat. Ostatní dotázaní (69%) v JETE nikdy nepracovali.

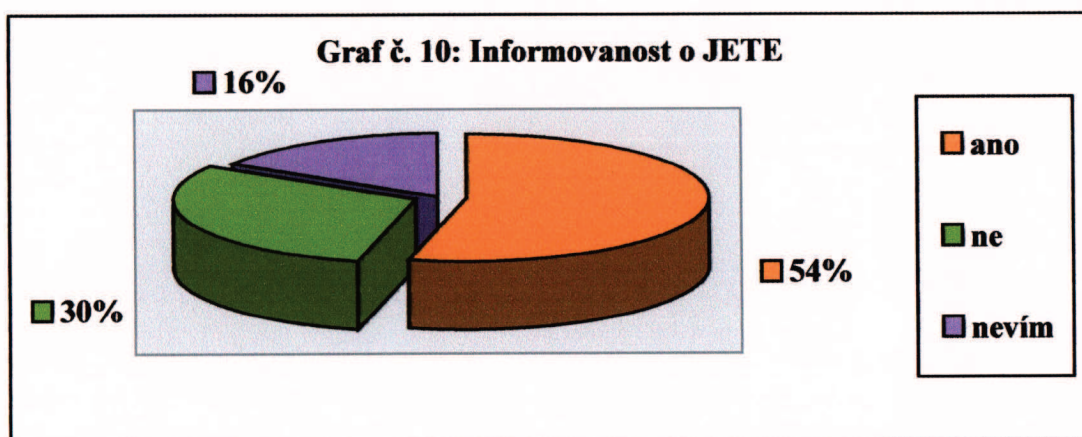
Graf č. 7 udává, že 37 dotázaných (42%) má při pohledu ze svého domova výhled na Jadernou elektrárnu Temelín a 52 (59%) ze svého domova JETE nevidí.

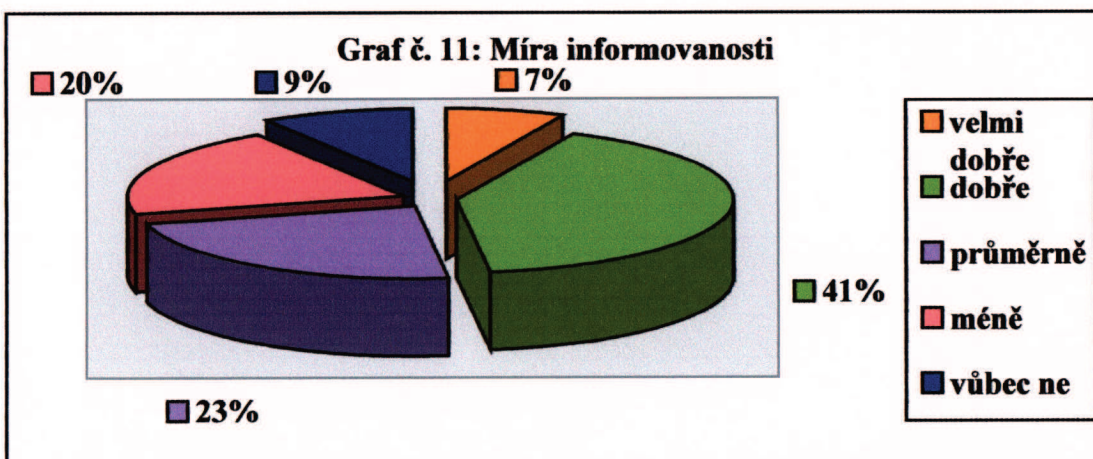
Při dotazu jakou část JETE vidí dotázaní při pohledu z domova odpovědělo, že stavební část areálu vidí 2 lidé (2%), chladicí věže JETE 30 (34%), vycházející páru zaškrtnulo 23 dotázaných (26%) a odpověď nic nevidím si zvolilo 34 lidí (38%).

71 dotázaných (80%) se nebojí žít v blízkosti JETE, 10 dotázaných (11%) zaškrtnlo odpověď ano, tedy se bojí žít v blízkosti elektrárny a 8 (9%) neví zda se má obávat bydlet u JETE.

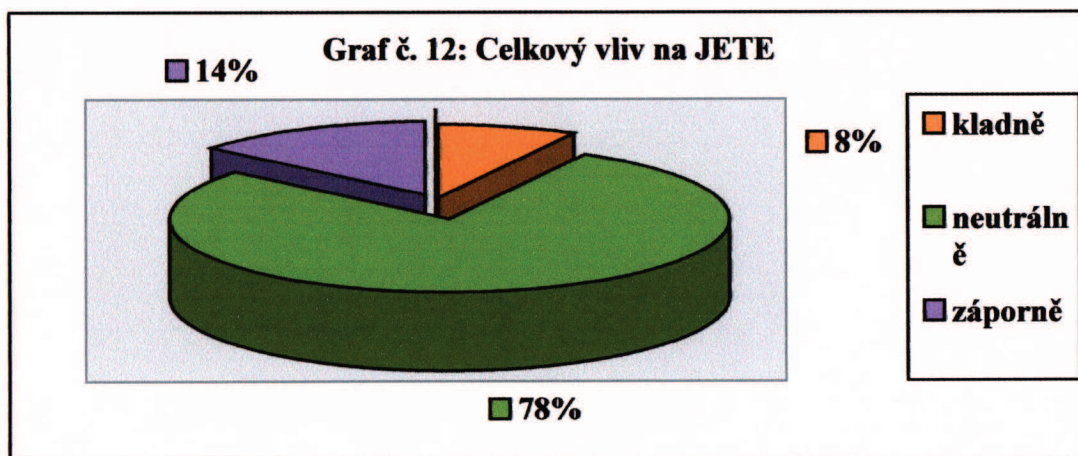

Graf č. 10 zobrazuje zda si dotázaní myslí, že jsou informováni o JETE. 48 dotázaných (54%) si myslí, že ano, 27 lidí (30%) si myslí, že informováni nejsou a 14 lidí (16%) neví, zda jsou jejich informace dostatečné.

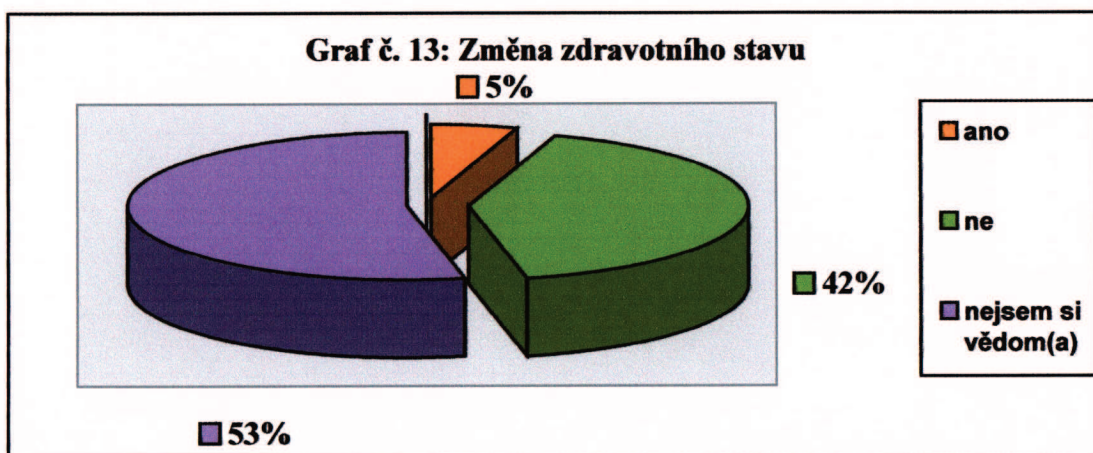

V tomto grafu jsem zaznamenala v jaké míře si myslí dotázaní, že jsou o JETE informováni. Odpověď velmi dobře si zvolilo 6 dotázaných (7%), dobře 37 (41%), odpověď průměrně si vybralo 20 (23%), 18 dotázaných (20%) si myslí, že jsou méně informováni a odpověď vůbec ne jsem zaznamenala u 8 dotázaných (9%).

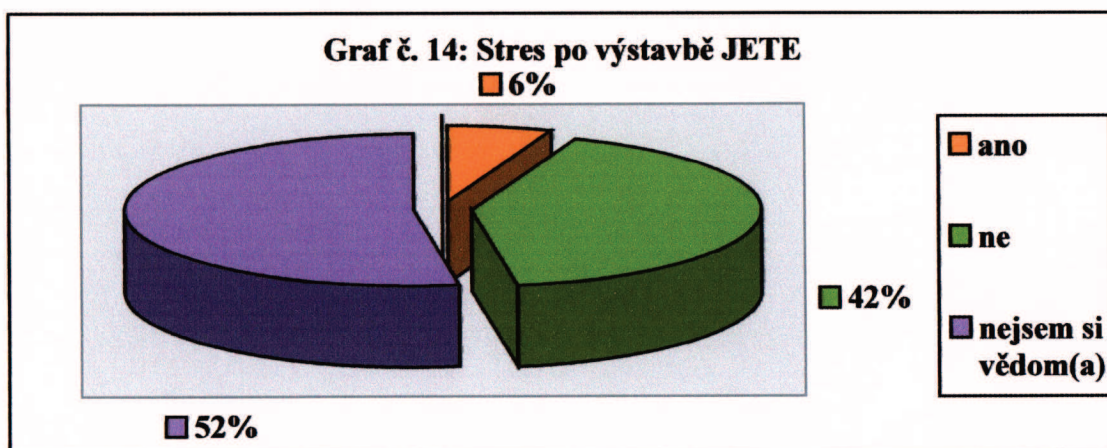
Na otázku dotázaným z jakých zdrojů pocházejí informace o JETE jsem nejvíce zaznamenala odpověď z médií tj. televize, denní tisk, Temelínské noviny, internet dále z rozhlasu, Obecního úřadu a také z exkurzí v informačním středisku JETE.

Graf č. 12 udává jaký celkový vliv má JETE na obyvatele žijící v blízkosti této elektrárny. 7 dotázaných vnímá Jadernou elektrárnu Temelín kladně, 69 dotázaných (78%) hodnotí vliv JETE neutrálně a 13 lidí (14%) hodnotí vliv záporně.

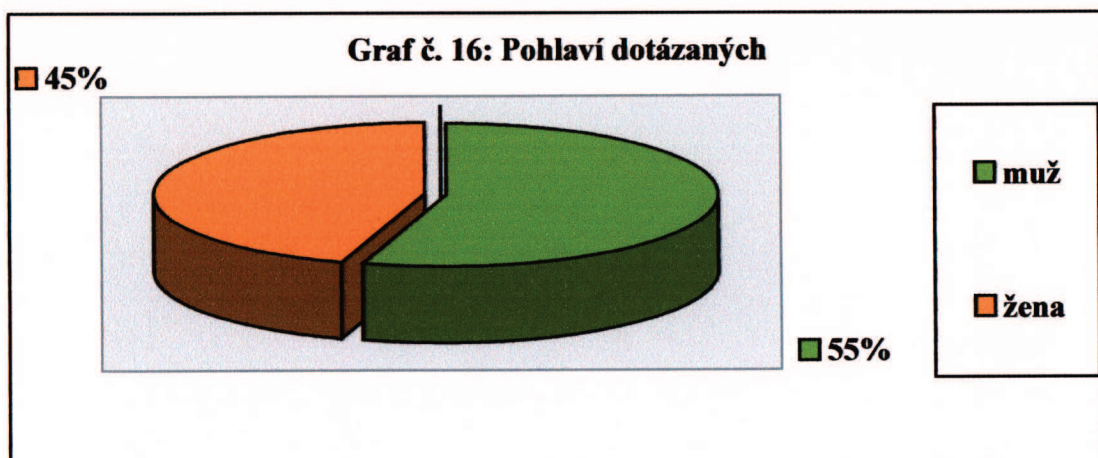
Na otázku, zda se změnil zdravotní stav po výstavbě JETE odpověděli dotázaní 4 (5%), že si myslí ano, 37 (42%) nevnímá ve svém zdravotním stavu žádné změny a 48 (53%) dotázaných si není vědoma změny svého zdraví.

Graf č. 14 udává, že 5 (6%) dotázaných si myslí, že jsou více stresováni, 37 dotázaných (42%) si myslí, že po výstavbě JETE nejsou stresováni více než před výstavbou elektrárny a 47 (53%) si není vědoma zda jsou více stresováni.

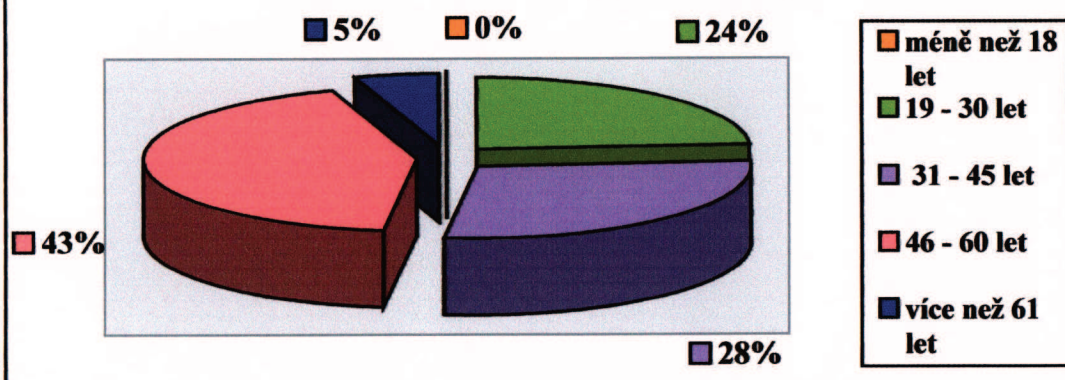

V uvedeném grafu č. 15 jsem zaznamenala, že 53 dotázaných (60%) si myslí, že zastavení těžby hnědého uhlí může mít vliv na provoz JETE, 15 dotázaných (17%) si nemyslí, že by se nezměnil provoz JETE a 21 lidí (23%) neví zda by zástava těžby měla vliv na JETE.

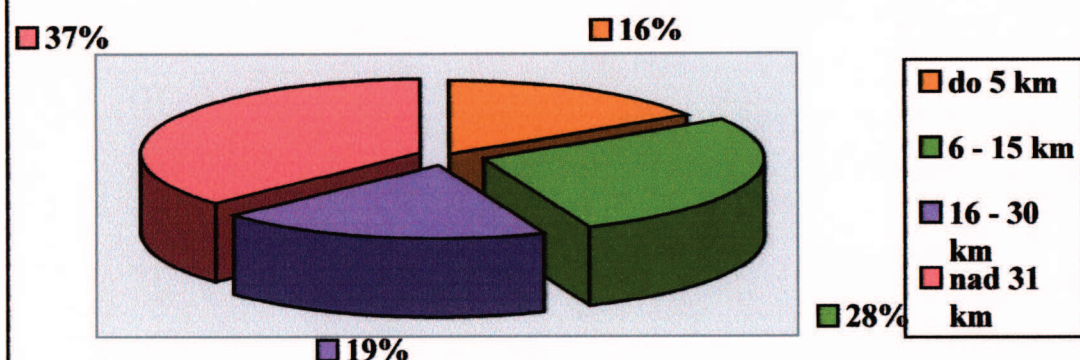
Z 89 dotázaných (100%) se mé ankety zúčastnilo 49 mužů (55%) a 40 žen (45%) v různých věkových kategoriích.

Graf č. 17: Věková kategorie dotázaných

Graf č. 17 znázorňuje věkové kategorie dotázaných. Z celkového počtu 89 (100%) se zúčastnilo nejvíce dotázaných ve věku od 46 do 60 let 38 (43%), 25 dotázaných (28%) ve věku od 31 do 45 let, 21 dotázaných (24%) ve věku od 19 do 30 let, 5 (5%) ve věku nad 60 let a věkovou kategorií méně než 18 let jsem v anketě nezaznamenala.

Graf č. 18: Vzdálenost bydliště od JETE

Graf č. 18 znázorňuje vzdálenost bydliště dotázaných od JETE. Nejvíce dotázaných 33 (37%) bydlí ve vzdálenosti nad 31 km tj. České Budějovice, Bechyně, Rudolfov, Boršov nad Vltavou, 25 dotázaných (28%) má bydliště ve vzdálenosti od 6 do 15 km od JETE tj. Zliv, Doubrava, Hosty, Purkarec, Pašovice, Chlumeč, Koloděje nad Lužnicí, Chrástky, další skupinou jsou dotázaní bydlící ve vzdálenosti od 16 do 30 km a to v počtu 17 dotázaných (19%) tj. Hluboká nad Vltavou, Munice a Protivín a nejméně početnou skupinou jsou lidé žijící ve vzdálenosti do 5 km od elektrárny v počtu 14 dotázaných (16%) tj. Lhota pod Horami, Dříteč, Nákří, Temelín a Sedlec.

13. Diskuse

Myslím si, že lidé žijící v blízkosti Jaderné elektrárny Temelín by měli být informováni o jejím provozu a měli by se o tyto informace více zajímat.

V anketě jsem měla možnost okrajově porovnat vliv JETE na různé věkové kategorie dotazovaných a srovnat vědomosti týkající se výstavby elektrárny podle toho, v jaké vzdálenosti od Jaderné elektrárny Temelín dotazovaný člověk žije.

Vlivu Jaderné elektrárny Temelín na obyvatelstvo žijící v okruhu do 30 km od této elektrárny, se týkaly otázky č. 13, 14 a 15. Mezi otázky týkající se vědomostí o výstavbě a provozu této elektrárny patří č. 1, 2, 4 a 5. Otázky směřující na informovanost lidí žijící v blízkosti JETE byly pod č. 10, 11 a 12.

Otázky č. 7 a 8 se týkají toho, zda dotazovaní vidí ze svého domu či bytu na JETE a pokud ano, tak jakou část při tomto pohledu pozorují. Z odpovědí otázky č. 7 vyplývá, že ze svého domova má na JETE výhled 42% (37 dotázaných) a většina pozoruje pouze vycházející páru z chladících věží 34% (30 dotázaných). Otázka č. 9 se týká strachu žít v blízkosti JETE. Otázky pod čísly 3, 6 a 16 posloužily jen pro mé doplňující informace. Tyto otázky se týkaly toho, jak dlouho bydleli dotazovaní v obci, která musela ustoupit výstavbě elektrárny (pokud otázku zda bydleli oni či jejich známí v této obci zodpověděli ano), zda jim dala výstavba JETE pracovní příležitost a zda si myslí, že zastavení těžby hnědého uhlí, bude mít vliv na provoz Jaderné elektrárny Temelín.

Poslední tři otázky (č. 17, 18 a 19) se týkaly samotných dotazovaných: jejich pohlaví, věkové kategorie a vzdálenosti místa bydliště od JETE. Z celkového počtu dotázaných tj. 89 (100%) bylo 49 mužů (55%) a 40 žen (45%). Nejvíce početnou věkovou kategorií byla skupina lidí od 46 let do 60 let (43%), druhou početnou skupinou byla kategorie od 31 do 45 let (28%), následovala kategorie od 19 do 30 let (24%) a nejméně početnou skupinou byla kategorie nad 60 let (5%). Skupinu pod 18 let jsem v anketě vůbec nezaznamenala. Co se týče vzdálenosti bydliště od JETE byla nejvíce zastoupena vzdálenost nad 25 km (37%), od 6 do 15 km (28%), od 16 do 25 km (19%) a nejméně zastoupenou skupinou byla vzdálenost do 5 km (16%).

Ke stanovení mé *hypotézy č. 1* s předpokladem, že lidé žijící v blízkosti JETE vědí o počátku vlastní výstavby a o jejím vzniku v 60%, se vztahují otázky č. 1, 2 a 4. Z celkového počtu 89 dotázaných (100%) odpovědělo 39 (44%) dotázaných kladně na otázku, zda vědí v jakém roce byla zahájena výstavba JETE, 20 lidí (22%) odpovědělo záporně a 30 (34%) si nebylo jisto svou odpovědí. Ze skupiny, kteří odpověděli kladně na uvedenou otázku tj. 39

dotázaných, bylo správně pouze 49% odpovědí (19 dotázaných) a zbylých 51% (20 dotázaných) odpovědělo na otázku chybně, nejčastěji zmiňovali rok 1979, 1983 a 1986. Správně odpověděli nejčastěji lidé žijící ve vzdálenosti do 5 km a v okruhu od 6 do 15 km.

Na otázku č. 2, zda dotazovaní souhlasili s výstavbou JETE odpovědělo kladně z celkového počtu 49%, záporně 29% a 22% se o výstavbu nezajímalo.

Na otázku, zda dotazovaní vědí, kolik a jaké obce byly zlikvidovány na území JETE odpovědělo kladně 47% (42 dotázaných) a záporně 52% (46 dotázaných). Jeden z dotazovaných tuto otázku vůbec nezodpověděl. Z dotazovaných, kteří odpověděli kladně (47%) na výše zmíněnou otázku, zodpovědělo zcela dobře tj. správný počet a názvy obcí 57% (24 dotázaných). Ostatní (43%) do odpovědi zahrnuli kromě obcí zničených na území JETE, také obce zničené při vzniku Hněvkovické přehrady, nebo neznali přesný počet obcí, které musely výstavbě ustoupit. Správně odpovídali lidé, kteří zde žili či bydlí v blízkém okolí JETE.

Z těchto výsledků vyplývá, že mnou stanovená hypotéza o vědomosti o zahájení vlastní stavby JETE se nepotvrdila.

Hypotéza č. 2 s předpokladem, že lidé žijící v blízkosti JETE jsou o elektrárně informováni v 80% se také nepotvrdila. Této hypotézy se týkaly otázek č. 10, 11 a doplňující otázka č. 12.

Na otázku, zda jsou dotázaní dostatečně informováni o JETE, odpovědělo kladně 54% (48 dotázaných), záporně tuto otázku zodpovědělo 30% (27 dotázaných) a odpověď nevím si zvolilo 16% (14 dotázaných).

V otázce č. 11 měli dotázaní zhodnotit jak kvalitně jsou informováni. Nejvíce početnou zvolenou odpovědí byla varianta dobře (41%), následovaly varianty průměrně (23%), méně (20%), vůbec (9%) a velmi dobře (7%).

Z otázky č. 12 vyplynulo, že nejčastěji informace o JETE pocházejí z médií např. internet, televize, denní tisk, dále z exkurzí a Temelínských novin.

Hypotéza č. 3, zda lidé nepocítují žádnou změnu z hlediska svého zdravotního a psychického stavu v 70% se také nepotvrdila. K této hypotéze se vztahují otázky č. 13, 14 a 15.

Otázka č. 13 se zabývala celkovým vlivem JETE na obyvatele (jak ho vnímají). Na tuto otázku odpovědělo nejvíce dotazovaných neutrálně 78% (69 dotázaných), záporně 14% (13 dotázaných) a kladně 8% (7 dotázaných).

Na otázku č. 14, zda se změnil po výstavbě JETE zdravotní stav dotazovaných, byla nejčastější odpověď nejsem si vědom(a) a to v 54% (48 dotázaných), 42% (37 dotázaných) si

myslí, že JETE nemá vliv na jejich zdraví a psychiku a nejméně zastoupenou variantou byla odpověď kladná 5% (4 dotázaní).

Na otázku č. 15, zda jsou lidé žijící v blízkosti JETE po výstavbě této elektrárny více stresováni, byla nejčastěji zaznamenána varianta nejsem si vědom(a) 53% (47 dotázaných), 42% odpovědělo záporně (37 dotázaných) a nejméně početnou skupinou byla kladná varianta 6% (5 dotázaných).

Z výsledků mnou stanovených hypotéz plyne, že ani jedna má stanovená hypotéza nebyla potvrzena. Z hypotézy č. 1 vyplynulo, že nejvíce informovanou skupinou o vzniku a začátku vlastní výstavby JETE jsou lidé žijící v blízkosti této elektrárny. S přibývajícím vzdáleností bydliště od lokality JETE tato informovanost klesá. Většina lidí, kteří o výstavbě a vzniku (zániku obcí) této elektrárny vědí, zde žili (většinou již po více generací), nebo to jsou lidé, kteří se Jadernou elektrárnou Temelín soukromně zabývají či zde pracovali, nebo stále pracují. Většinou jsou to lidé ve středních letech (31 až 45 let) a věková kategorie od 46 do 60 let.

Z hypotézy č. 2 vyplynulo, že lidé žijící v okruhu do 30 km od JETE si myslí, že jsou informováni průměrně. V anketě jsem se setkala i s tím, že si lidé myslí, že nejsou informováni vůbec. Myslím si, že zde platí to samé jako u hypotézy č. 1, tedy, že jsou více informováni lidé žijící v bližším okruhu od Jaderné elektrárny a lidé, kteří se informace týkající se o JETE snaží obstarat. Vhodnou variantou, jak získat informace o této elektrárně, je podle mého názoru návštěva informačního střediska, které se nachází v těsné blízkosti JETE.

Z hypotézy č. 3., týkající se změny zdravotního a psychického stavu obyvatel po výstavbě JETE plynem, že přes 42% dotázaných nezaznamenalo žádnou změnu svého stavu po výstavbě a provozu této elektrárny. Myslím si, že je to ovlivněno tím, že už si většina lidí zvykla žít v blízkosti takového „gigantického zdroje elektřiny“ a mají před ním jakýsi „respekt“. V anketě jsem se setkala i s odpověďmi, že jim JETE překáží ve výhledu na zámek Hlubokou nad Vltavou, dále pak, že v nich tento pohled nevyvolává žádné zvláštní pocity, setkala jsem se i s názorem, že tento pohled je unikátní. V některých tento pohled vyvolává strach, v jiných zase obdiv.

Změna plochy zemědělské půdy nastala po záboru plochy pozemků pro výstavbu Jaderné elektrárny Temelín. Bylo zastavěno více jak 140 ha půdy. Problémem je, že nikdo nechce pozemky v blízkosti této elektrárny. „Co s půdou? Nikdo ji u elektrárny nechce.“(7, str. 76)

Od roku 1984 až do roku 2003 se změnil trend v pěstování zemědělských plodin. Nejvíce pěstovanou plodinou jsou ozimé obiloviny, jejichž procentuální zastoupení se změnilo jen

nepatrně, výraznou změnu zaznamenaly okopaniny, které se v roce 1995 a 2003 na tomto území vůbec nepěstovaly. Je to způsobeno nejspíše namáhavou prací a technologickou náročností při pěstování těchto plodin. Byl zaznamenán také pokles v pěstování pícních porostů a naopak vzestup v trendu pěstování olejnin.

V okolí Jaderné elektrárny se nacházejí historické kulturní památky, které jsou cílem mnoha výletů. Přes obce, které musely ustoupit výstavbě, vede cykloturistická trasa k Hněvkovické přehradě. Při této cestě mohou lidé navštívit Informační středisko JETE, tvrz Býšov a ve zničených obcích mohou shlédnout návesní kapličky, které charakterizují místo, kde se obce nacházely. Myslím si, že tato lokalita je hojně navštěvována a to nejen díky kulturním památkám, ale především proto, že lidé chtějí alespoň jednou shlédnout Jadernou elektrárnu Temelín. Někteří zavítají i do Informačního střediska elektrárny, kde se návštěvník seznámí s modelem jaderného reaktoru, dozví se něco o jaderné energetice a v mlžné komoře (Wilsonova mlžná komora) má umožněno vidět dráhy částic.

14. Závěr

Cílem mé práce bylo především zaznamenat historii obcí dotčených výstavbou Jaderné elektrárny Temelín a dozvědět se o metodice vysídlování těchto obcí. Dále jsem se zabývala nemovitými kulturními památkami, které v současné době ukazují, kde se zničené obce nacházely. Kromě obce Temelínec, která byla zcela zničena při výstavbě JETE, zůstaly na územích obcí především návesní kapličky a pozůstatky ovocných sadů. V obci Křtěnov se nachází kostel sv. Prokopa pocházející z konce 13. století, v obci Břeží se dochovaly dvě kaple – novogotická návesní kaple a kaple sv. Jana Nepomuckého. Kromě těchto kaplí se zde dochoval zámek Vysoký Hrádek, který od roku 1997 slouží jako Informační středisko JETE. V obci Podhájí byla dochována opět návesní kaple a zbytky ovocných sadů. V obci Knín se kromě návesní kaple dochovala tvrz Býšov, která se nachází v blízkosti této obce a pochází ze 14. století. V současné době tato tvrz chátrá.

Dalším cílem bylo zaznamenat změnu v pěstování kulturních plodin. Nejvíce pěstovanými zemědělskými plodinami v této lokalitě jsou ozimé a jarní obiloviny a píce. Při výstavbě elektrárny bylo zastavěno více jak 140 ha půdy. To vedlo k tomu, že byly zúrodňovány oblasti zemědělsky nevyužívané. Od roku 1984 do roku 2003 se změnil trend především v pěstování olejnin a píce. Byl zaznamenán mírný pokles v pěstování píce (o 14% plochy půdy) a mírný vzestup olejnin (o 11% plochy). Pěstování okopanin bylo zaznamenáno pouze v roce 1984, v dalších uvedených letech (1995 a 2003) nebyly tyto plodiny na sledovaném území zaznamenány. Je to způsobeno především technologickou náročností při pěstování těchto plodin.

Posledním cílem mé bakalářské práce bylo zhodnotit vliv JETE na obyvatelstvo, žijící v blízkosti (okružní do 30 km) této elektrárny. Ke zjištění výsledků jsem si stanovila tři hypotézy. V první hypotéze jsem předpokládala, že lidé žijící v blízkosti JETE vědí o počátku výstavby a o jejím vzniku v 60%. Z odpovědí dotazovaných se má hypotéza nepotvrdila, neboť o roce zahájení vlastní výstavby JETE a o počtu zlikvidovaných obcí, které se nacházely na tomto území, vědělo přibližně 48% dotázaných.

U druhé hypotézy jsem předpokládala, že lidé žijící v blízkosti JETE jsou o elektrárně informováni v 80%. Tato má hypotéza se také nepotvrdila, neboť pouze 54% dotázaných si myslí, že jsou o JETE dostatečně informováni.

Má poslední hypotéza č. 3 se také nepotvrdila. Předpokládala jsem, že lidé nepociťují žádnou změnu z hlediska zdravotního a psychického v 60%. Z otázek, které se týkaly této hypotézy vyplývá, že přes 42% dotázaných, z celkového počtu 89 lidí (100%), nezaznamenalo po výstavbě JETE žádnou změnu ve svém zdravotním a psychickém stavu.

Většina dotazovaných vnímá Jadernou elektrárnu Temelín neutrálně a při pohledu na ní, v nich tento pohled nevyvolává žádný zvláštní pocit. Ale byla i část dotazovaných, ve kterých pohled na JETE vyvolává strach, pocit méněcennosti a nechápou proč nemohla být vybrána jiná lokalita pro tuto elektrárnu. Mnohým z nich kazí JETE pohled na zámek Hluboká nad Vltavou. Myslím si, že to, že lidé vnímají elektrárnu neutrálně, je způsobeno zvyklostí žít vedle ní.

Výstavbou Jaderné elektrárny se změnil pohled na tuto krajinu, která se zde nacházela před její výstavbou. Změnilo se především to, že zmizela existence a život v obcích, které byly touto výstavbou JETE dotčeny a srovnány se zemí.

15. Seznam použité literatury

1. Aichele, D., Golteová-Bechtleová, M.(2001): Co tu kvete?. Košice. IKAR. 430s. ISBN 80-7202-808-1
2. Diviš, J.(2000): Pěstování rostlin. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích – Zemědělská fakulta. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. 258s. ISBN 80-7040-456-6
3. Informační středisko Jaderné elektrárny Temelín ČEZ, a. s.: Energie z jižních Čech. České Budějovice. INPRESS. 30s.
4. Kliměš, L. (1985): Slovník cizích slov. Praha. Státní pedagogické nakladatelství. 816s.
5. Kolektiv autorů (2000): Téma pro 21. století KULTURNÍ KRAJINA (aneb proč ji chránit). Praha. Ministerstvo životního prostředí. 243s. ISBN 80-7212-134-0
6. Ludvík, M. (1986): Jižní Čechy. Praha. Olympia. 381s.
7. Pelíšek, A. (1999): Lidé od Temelína. Ekologicko energetické fórum. Neznašov Všemyslice. Studio Gabreta. České Budějovice. 96s.
8. Šantrůček, J.(2001): Základy pícninářství. Česká zemědělská univerzita v Praze. 139s.
9. Větvicka, V. (1999): Průvodce přírodou STROMY. Praha. AVENTINUM. 216s. ISBN 80-7151-182-X
10. Anonymus (1988): Vodní dílo Hněvkovice – Kořensko (voda pro Jadernou elektrárnu Temelín. Praha. Státní zemědělské nakladatelství. 56s.
11. Státní okresní archiv České Budějovice. č. archivu 433010101. karton č. 20. Metodický postup při provádění odhadů výkupu a likvidovaných nemovitostí ve vysídlovaném území JETE
12. Státní okresní archiv České Budějovice. č. archivu 433010101. Obecní úřad Temelínec 1868 – 1945
13. Státní okresní archiv České Budějovice. č. archivu 433010101. karton č. 20. Výkup pozemků, přestěhování osob z ochranného pásma
14. Státní okresní archiv České Budějovice. č. archivu 433010101. karton č. 15. Seznam chatařů
15. Archiv - Městské muzeum Týn nad Vltavou. Zpráva o rozložení, stavu, hodnotě památkového objektu v sídlech na staveništi JETE. Praha. 1981
16. Archiv – Městské muzeum Týn nad Vltavou. Krajinářský průzkum. Praha. 1981
17. Archiv – Městské muzeum Týn nad Vltavou. Urbanistický celek obce Křtěnov
18. Archiv – Městské muzeum Týn nad Vltavou. Urbanistický celek obce Březí u Týna nad Vltavou

19. Archiv – Městské muzeum Týn nad Vltavou. Urbanistický celek obce Knín a Býšov
20. ZF JCU (2003): Zpráva o průběžném řešení opatření č. 14 a 17
21. ZF JCU (2005): Závěrečná zpráva
22. ČEZ, a. s. Komise pro posouzení vlivů JETE na životní prostředí – část 2.
<http://www.kostelec.czu.cz/temelin/>. 31. 5. 2001
23. ČEZ, a. s. Historie výstavby JETE. <http://www.kostelec.czu.cz/temelin/>. 31. 5. 2001
24. ČEZ, a. s., Historie zámku Vysoký Hrádek.
http://www.cez.cz/presentation/cze/instance_view.jsp?folder_id=1427&instance_id=80466#
25. Energ, spol. s r. o., Hodnocení vlivu Jaderné elektrárny Temelín na životní prostředí.
<http://www.energetik.cz/hlavni.html>. 2001 - 2002
26. Nedbal, F.: Purkarec. <http://www.vltavan.cz/pages/Vltavan.Purkarec-obec.htm>
27. Magistrát města Plzeň: Hydroenergetický potenciál. <http://energetika.plzen-city.cz/>.
22. 3. 2006
28. Spolek pro popularizaci jižních Čech. Jižní Čechy a Šumava.
<http://projekt.jiznicechy.org/cz/ost/hnevkov.htm>
29. Wikipedie: Otevřená encyklopedie okopaniny. <http://cs.wikipedia.org/wiki/okopaniny>.
30. 1. 2005

16. Přílohy

Příloha č. 1 Fotodokumentace obce Temelínec

Příloha č. 2 Fotodokumentace obce Temelínec

Příloha č. 3 Fotodokumentace obce Křtěnov

Příloha č. 4 Fotodokumentace obce Březí - fara

Příloha č. 5 Fotodokumentace obce Březí

Příloha č. 6 Fotodokumentace obce Březí – návesní kaple

Příloha č. 7 Fotodokumentace obce Březí – zámek Vysoký Hrádek

Příloha č. 8 Fotodokumentace obce Podhájí

Příloha č. 9 Fotodokumentace – demolice obcí

Příloha č. 10 Současný pohled na JETE z území obce Březí

Příloha č. 11 Anketa

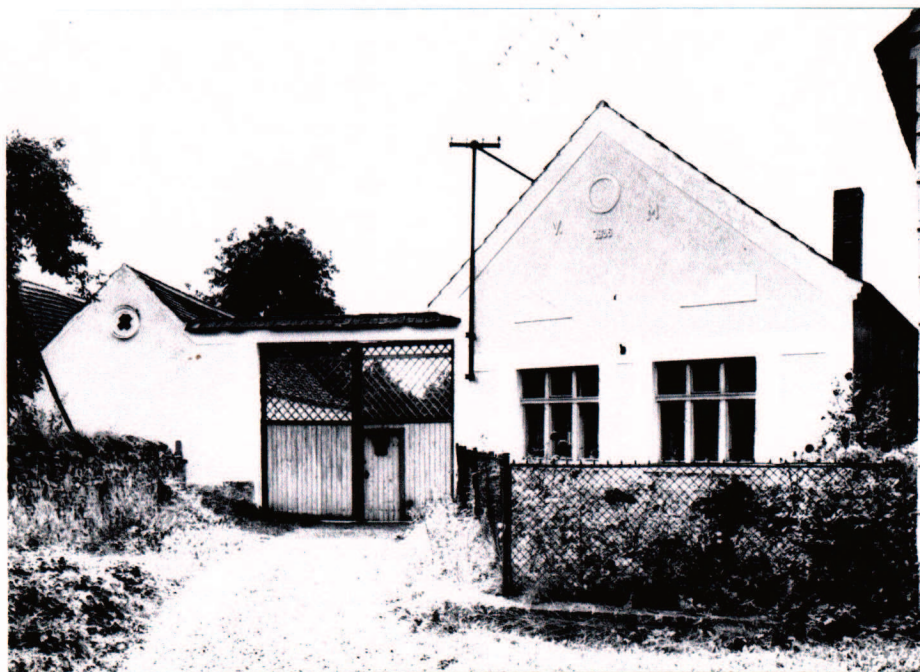
Obr. 1. Urbanistický celek obce Temelínec
(Zdroj: Městské muzeum Týn nad Vltavou)

Obr. 2. Návesní kaple v obci Temelínec
(Zdroj: Městské muzeum Týn nad Vltavou)

Obr. 3. Dům v obci Temelínec č.p.20
(Zdroj: Městské muzeum Týn nad Vltavou)

Obr. 4. Obytné stavení v obci Temelínec
(Zdroj: Městské muzeum Týn nad Vltavou)

Obr. 5. Urbanistický celek obce Křtěnov
(Zdroj: Městské muzeum Týn nad Vltavou)

Obr. 6. Pohled na obec Křtěnov
(Zdroj: Městské muzeum Týn nad Vltavou)

Obr. 7. Fara od jihozápadu
(Zdroj: Městské muzeum Týn nad Vltavou)

Obr. 8. Fara v současné době (rok 2005)
(Zdroj: Stanislava Poláčková)

Obr. 9. Obec Břeží
(Zdroj: Městské muzeum Týn nad Vltavou)

Obr. 10. Náves v obci Břeží
(Zdroj: Městské muzeum Týn nad Vltavou)

Obr. 11. Kaplička sv. Jana Nepomuckého
(Zdroj: Městské muzeum Týn nad Vltavou)

Obr. 12. Současný stav návesní kaple
(Zdroj: Stanislava Poláčková)

Obr. 13. Návesní kaplička
(Zdroj: Městské muzeum Týn nad Vltavou)

Obr. 14. Zámek Vysoký Hrádek
(Zdroj: Městské muzeum Týn nad Vltavou)

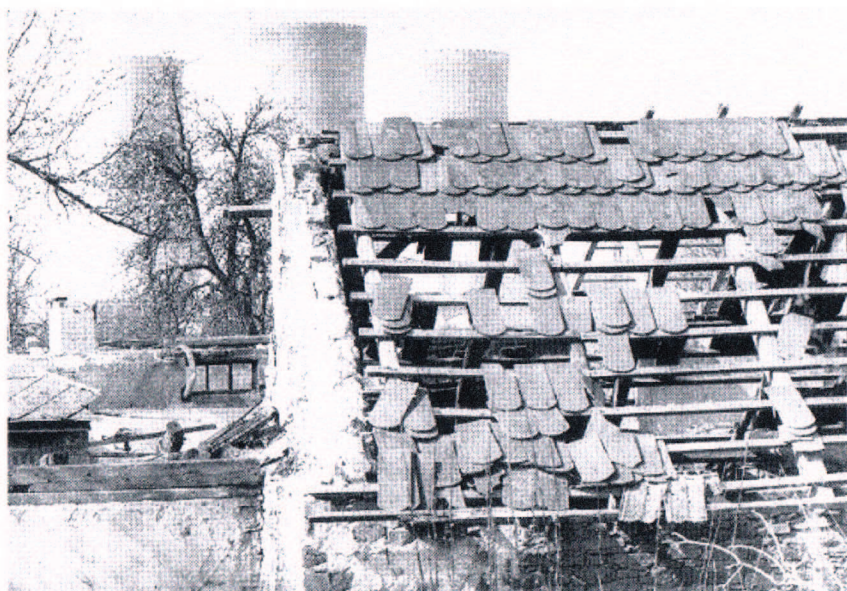
Obr. 15. Zámek Vysoký Hrádek (2005) – informační středisko JETE
(Zdroj: Stanislava Poláčková)

Obr. 16. Návesní kaple v obci Podhájí
(Zdroj: Městské muzeum Týn nad Vltavou)

Obr. 17. Obytné stavení č.p. 43
(Zdroj: Městské muzeum Týn nad Vltavou)

Obr. 18. Likvidace obcí
(Zdroj: Pelíšek. 1999)

Obr. 19. Likvidace obcí
(Zdroj: Pelíšek. 1999)

Příloha 10: Současný pohled na JETE z území obce Břeží

Obr. 20. Pohled na JETE z území zlikvidované obce Břeží
(Zdroj: Stanislava Poláčková)

Obr. 21. Pohled na JETE
(Zdroj: Stanislava Poláčková)

**ANKETA K BAKALÁŘSKÉ PRÁCI NA TÉMA DLOUHODOBÉ SLEDOVÁNÍ ZMĚN KRAJINNÉHO
PROSTĚDÍ POD VLIVEM JETE**

1. Víte, v jakém roce byla zahájena vlastní výstavba JETE?

- ☐ ano
- ☐ ne
- ☐ nejsem si jist(a)

Pokud ano, v jakém roce?

2. Souhlasili jste s výstavbou JETE?

- ☐ ano
- ☐ ne
- ☐ nezajímá mě se o to

3. Bydleli jste Vy či Vaši známí (příbuzní) v obcích, které musely ustoupit výstavbě JETE?

- ☐ ano
- ☐ ne, neznám nikoho

Pokud ano, jak dlouho?

4. Víte, kolik a jaké obce byly zničeny při výstavbě JETE (území elektrárny)?

- ☐ ano
- ☐ ne

Pokud ano, jaké a kolik?

5. Myslíte si, že výstavba JETE pomohla naší energetice?

- ☐ ano
- ☐ ne
- ☐ nemohu posoudit, nezajímá mě se o to

6. Dala Vám výstavba JE Temelín pracovní příležitost?

- ☐ ano
- ☐ ne
- ☐ nechci se vyjadřovat

7. Vidíte na JETE z Vašeho domu či bytu?

- ☐ ano
- ☐ ne

Pokud ano, jaký ve Vás vyvolává tento pohled dojem (pocit)?

8. Jakou část JETE vidíte z Vašeho obydlí?

- ☐ stavební část areálu
- ☐ chladicí věže JETE
- ☐ pouze vycházející páru z chladících věží
- ☐ nic nevidím

9. Bojíte se žít v blízkosti Jaderné elektrárny Temelín?

- ☐ ano
- ☐ ne
- ☐ nevím

10. Myslíte si, že jste dostatečně informováni o Jaderné elektrárně Temelín?

- ☐ ano
- ☐ ne
- ☐ nevím

11. Ohodnoťte, jak kvalitně jste informováni?

- ☐ velmi dobře
- ☐ dobře
- ☐ průměrně
- ☐ méně
- ☐ vůbec ne

12. Z jakých zdrojů pocházejí Vaše informace?

13. Jaký celkový vliv má na Vás JETE (jak ho vnímáte)?

- ☐ kladně
- ☐ neutrálně
- ☐ záporně

14. Myslíte si, že se změnil po výstavbě JETE Váš zdravotní stav?

- ☐ ano
- ☐ ne
- ☐ nejsem si vědom(a)

15. Myslíte si, že po výstavbě JETE jste více stresován(a)?

- ☐ ano
- ☐ ne
- ☐ nejsem si vědom(a)

16. Myslíte si, že zastavení těžby hnědého uhlí může mít vliv na výstavbu a provoz JETE?

- ☐ ano
- ☐ ne
- ☐ nevím

17. Jakého jste pohlaví?

- ☐ muž
- ☐ žena

18. Kolik je vám let?

- ☐ méně než 18
- ☐ 19 – 30
- ☐ 31 – 45
- ☐ 46 – 60
- ☐ více než 60

19. V jaké vzdálenosti od JETE bydlíte?

- ☐ do 5 km
- ☐ 6 – 15 km
- ☐ 16 – 25 km
- ☐ nad 25 km

Kde?